

*Πρωτοπρεσβυτέρου π. Αναστασίου Κ. Γκοτσόπουλου
Ἐφημερίου Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Πατρῶν*

**Ὁ οἰκουμενικοῦ κύρους Κανόνας
τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ
καὶ τὰ ἀνύπαρκτα γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία
ἐκκλησιολογικὰ διλήμματα**

(ἀποκλειστικὴ ἢ περιεκτικὴ ἐκκλησιολογία;)

*Σκέψεις μὲ ἀφορμὴ κείμενο
τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀβύδου κ. Κυρίλλου*

• *Πρόλογος*

Α'. Τὰ πατερικὰ χωρία.

Β'. Ὁ Κανόνας τῆς ἐν Καρχηδόνι Συνόδου.

- *Ἡ ἐπικύρωση τοῦ Κανόνος.*

Γ'. Οἱ Κανόνες Β'-7 καὶ ζ'-95.

- *«Μπορεῖ νὰ ὑπάρξει χάρις Θεοῦ ἐκτὸς Ἐκκλησίας;».*
- *«Πλήρης Ἐκκλησία» καὶ «Ἐκκλησία πονηρευομένων».*
- *Ἐκκλησία καὶ «ἐκκλησίες».*

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γάρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καγὼ ὁ τάλας, δεδοικὼς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

Μετὰ τὴν λεγομένη Μεγάλη Πανορθόδοξο Σύνοδο τοῦ 2016

Ὁ οἰκουμενικοῦ κύρους Κανόνας τοῦ Ἁγίου Κυριανοῦ καὶ τὰ ἀνύπαρκτα γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία ἐκκλησιολογικὰ διλήμματα

(«ἀποκλειστική» ἢ «περιεκτική» ἐκκλησιολογία;)

Σκέψεις μὲ ἀφορμὴ κείμενο
τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀβύδου κ. Κυρίλλου*

*Πρωτοπρεσβυτέρου π. Ἀναστασίου Κ. Γκοτσόπουλου,
Ἐφημερίον Ἱεροῦ Ναοῦ
Ἁγίου Νικολάου Πατρῶν*

• Πρόλογος

Σὲ ἑκτενὲς ἄρθρο του στὴν «ΡΟΜΦΑΙΑ» μὲ τίτλο «Ἐμπιστεύομαι τὴν Ἐκκλησία»¹ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἀβύδου Κύριλλος (Κατερέλλος) ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Πατερικὴ Παράδοση ὁμολογεῖ στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως τὴν πίστη «εἰς

(*) Πηγή: http://anastasiosk.blogspot.gr/2016/06/blog-post_285.html#more • Ἐπιμέλ., ὑπέριτιλ., παράγρ., ἔντονα ἡμέτ.

1. <http://www.romfea.gr/katigories/10-apopseis/8579-abudou-kurillos-empisteuomai-tin-ekklisia>. • Ἀπάντηση στὸ ἄρθρο συνέταξε τὸ ἐπὶ τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν παραθρησκείων Γραφεῖο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς (<http://www.romfea.gr/diafora/8729-i-impeiraios-gia-to-keimeno-tou-episkopou-abudou-kurillou>). • Στὴν ἀνταπάντησή του ὁ θεοφιλέστατος Ἀβύδου (<http://www.romfea.gr/katigories/10-apop-seis/8897-arantisi-abudou-sto-grafeio-aireseon-tis-im-peiraios>) ἀναφέρεται σὲ «ἐκ Πατρῶν ὑποβολέα» τοῦ κειμένου τοῦ Γραφείου. **Θα** περιμέναμε νὰ εἶναι σφετέρους ὁ Ἅγιος Ἀβύδου, ἀλλὰ εἶναι προφανές ὅτι δὲν ὑπονοεῖ ἐμένα (ὅπως κάποιοι ὑπέθεσαν), διότι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὡς ἐγκριτος πανεπιστημιακός, γνωρίζει πολὺ καλὰ καὶ μπορεῖ νὰ διακρίνει τὸ ὕφος γραφῆς...

μίαν, άγίαν, καθολικήν και άποστολικήν Ἐκκλησία», τήν όποία άποδέχεται ώς τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, παράλληλα όμως ούδέποτε άποδέχθηκε ότι ή Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία είναι ή μόνη Ἐκκλησία τοῦ Συμβόλου.

Γιά τόν θεοφιλέστατο, όσοι ταυτίζουν τήν «Μία Ἐκκλησία» άποκλειστικά και μόνο με τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πρεσβεύουν τήν έσφαλμένη κατ' αὐτόν «άποκλειστική έκκλησιολογία», ενώ ή Πατερική και Κανονική Παράδοση άποδεχόταν, κατά τόν θεοφιλέστατο, ότι στήν «Μία Ἐκκλησία» τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως περιλαμβάνονταν και άλλες έτερόδοξες Ἐκκλησίες («περιεκτική έκκλησιολογία»).

Πρὶν προχωρήσουμε σέ εξέταση τῶν άνωτέρω ισχυρισμῶν τοῦ θεοφιλεστάτου, εἶναι χρήσιμο νά έχουμε ὑπ' όψιν μας, ότι στήν Οἰκουμενική Κίνηση ὑπό τούς όρους «χριστιανικός κόσμος», «έτερόδοξοι», «άλλες Ἐκκλησίες» στεγάζονται ένιαία έτερόκλητες στήν πίστη αίρετικές ομάδες-κοινότητες (Νεστοριανοί, Μονοφυσίτες, Ρωμαιοκαθολικοί, Παλαιοκαθολικοί, Λουθηριανοί, Άγγλικανοί, Μεταρρυθμισμένοι κλπ), πού κατά περίπτωση άρνοῦνται τὸ Χριστολογικό Δόγμα, όλες ή τὶς περισσότερες Οἰκουμενικές Συνόδους, άρνοῦνται όλα τὰ Μυστήρια, άρνοῦνται τὸ Ἄειπάρθενο τῆς Θεοτόκου, άρνοῦνται τήν τιμή πρὸς τήν Θεοτόκο, τούς Ἁγίους, τόν Τίμιο Σταυρὸ και τὶς Εἰκόνες. Ἄρνοῦνται τήν Ἄποστολική Διαδοχή, άρνοῦνται σύνολη τήν Ἱερή Παράδοση και αὐτόν τόν Κανόνα τῆς Ἁγίας Γραφῆς...

Εἶναι άσφαλῶς γνωστό, ότι οἱ περισσότερες άπό τὶς πλάνες αὐτὲς και όσοι συνειδητὰ τὶς άποδέχονται, έχουν καταδικαστεῖ άπό τὶς Οἰκουμενικές Συνόδους και τήν όμόφωνη Πατερική, Ἐκκλησιαστική Παράδοση.

* * *

Πρὸς έπίρρωση τῶν ισχυρισμῶν του ό θεοφιλέστατος:

α. Ἐπικαλεῖται τρία πατερικά χωρία (Μ. Βασιλείου, Ἁγ. Ταρασίου, Ἁγ. Μάρκου Εὐγενικοῦ),

β. Ἄρνεῖται τήν οἰκουμενικότητα τοῦ Κανόνος τῆς έν Καρχηδόνι Συνόδου (255 μ.Χ.) (Ἁγ. Κυπριανοῦ), και

γ. Ἐπικαλεῖται τούς Κανόνες 7ο τῆς Β' Οἰκουμενικῆς (Β-7) και 95ο τῆς ΣΤ' (Πενθέκτης) Οἰκουμενικῆς (Στ-95).

• Προσεκτική όμως εξέταση τῶν άνωτέρω πατερικῶν και κανονικῶν άναφορῶν δέν έπιβεβαιώνουν τούς ισχυρισμούς τοῦ θεοφιλεστάτου περὶ «περιεκτικῆς έκκλησιολογίας».

Α'. Τὰ πατερικὰ χωρία

α) Στὸ χωρίο τοῦ Μ. Βασιλείου, πὸ ἐπικαλεῖται ὁ θεοφιλέστατος, ἀναφέρεται: εἰς «τὸ ἐπαναγαγεῖν πρὸς ἔνωσιν τὰς Ἐκκλησίας, τὰς πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἀπ' ἀλλήλων διατηρηθείσας».

Ὁ θεοφιλέστατος προσαρμόζει τὸ χωρίο στὴν σημερινή πραγματικότητα τῶν αἰρετικῶν-ἑτεροδόξων «ἐκκλησιῶν», ἀφήνοντας νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι ὁ Ἅγιος ἀναφέρεται σὲ αἰρετικές-ἑτερόδοξες κοινότητες, τὶς ὁποῖες χαρακτηρίζει ὡς “Ἐκκλησίες”!

Ὅμως τὸ χωρίο δὲν ἀναφέρεται σὲ αἰρετικοὺς καὶ αἰρετικὲς κοινότητες!

Ἄς τὸ δοῦμε στὴν συνάφειά του: **Εἶναι** ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ἁγίου «τοῖς ἐν Ταρσῶ περὶ Κυριακόν»², στὴν ὁποία ὁ Ἅγιος ἀναφέρεται σὲ μία ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς συγχύσεως πὸ ἐπικρατοῦσε τότε, δὲν ἦταν σὲ κοινωνία μὲ τὶς ἄλλες Ἐκκλησίες. **Ὁ Μ. Βασίλειος πλέκει ἐγκώμια γιὰ τὴν πίστη καὶ τὸ ἦθος** τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, **ἐγγυᾶται προσωπικὰ ὁ ἴδιος γιὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστη** τῆς καὶ παρακαλεῖ τοὺς ἐν Ταρσῶ νὰ τοὺς δεχθοῦν σὲ πλήρη κοινωνία «*ἠνωμένους γνησίως, καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς φροντίδος κοινωνοὺς*»³.

• **Ἀλήθεια**, μπορεῖ νὰ ὑπονοήσῃ κάποιος, ὅτι ὁ Ἅγιος ἀναφέρεται σὲ αἰρετικούς; ἡ ποία σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει ἡ περίπτωση πὸ ἀναφέρει ὁ Μ. Βασίλειος, μὲ τὴν σημερινή πραγματικότητα τῶν ἑτεροδόξων –αἰρετικῶν Μονοφυσιτῶν, Παπικῶν, Προτεσταντῶν;

* * *

β) Ὁ Πατριάρχης Ταράσιος στὸ ἐπίμονο αἴτημά του πρὸς τοὺς Αὐτοκράτορες γιὰ σύγκληση Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὶν ἀπὸ τὴν χειροτονία του σὲ Πατριάρχη εἶπε:

«ὄρω καὶ βλέπω τὴν ἐπὶ τὴν πέτραν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τεθεμελιωμένην ἐκκλησίαν αὐτοῦ διεσχισμένην νῦν καὶ διηρημένην, καὶ ἡμᾶς

2. Ἐπιστολὴ 114, «*Τοῖς ἐν Ταρσῶ περὶ Κυριακόν*», PG 32, 528-529.

3. Γράφει ἐπὶ λέξει ὁ Μ. Βασίλειος:

«Συντηχῶν τοῖνυν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ θεασάμενος αὐτῶν πολὺ μὲν τὸ φιλάδελφον καὶ τὸ περὶ ἡμᾶς ἀγαπητόν, πολλῶ δὲ ἔτι πλέον τὸ φιλόχριστον καὶ τὸ περὶ τὴν πίστιν ἀκριβὲς τε καὶ εὐτόνον· καὶ ὅτι πολλὴν ἀμφοτέρων ποιῶνται σπουδὴν, τῆς τε ὑμετέρας ἀγάπης μὴ χωρίζεσθαι, καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν πίστιν μὴ καταπροδοῦναι· ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν ἐπιστέλλω τῇ σεμνότητι ὑμῶν, παρακαλῶν πάση ἀγάπῃ ἔχειν αὐτοὺς ἠνωμένους γνησίως, καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς φροντίδος κοινωνοὺς... αὐτὸς γὰρ ἐγγυῶμαι τὸ μέρος τῶν ἀδελφῶν, ὡς εἰς οὐδὲν ἀντεροῦσιν, ἀλλὰ πᾶσαν ἡμῖν ἐπιδείξονται εὐταξίας ὑπερβολήν» (αὐτόθι).

ἄλλοτε ἄλλως λαλοῦντας, καὶ τοὺς τῆς ἀνατολῆς ὁμοπίστους ἡμῶν χριστιανοὺς ἐτέρως, καὶ συμφωνοῦντας αὐτοῖς τοὺς τῆς δύσεως καὶ ἠλλοτριωμένους ἡμᾶς ἐκείνων ἀπάντων καὶ καθ' ἐκάστην ὑπὸ πάντων ἀναθεματιζομένους».

Ὁ Ἅγ. Ταράσιος ἀναφέρεται στὴν ἔλλειψή κοινωνίας μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ὅταν αὐτὸς ἐξελέγη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ στὴν τραγικὴ θέση ποὺ βρισκόταν ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως: Μέχρι τότε, ἐπειδὴ στὸν θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦσαν εἰκονομάχοι πατριάρχες, εἶχε διακοπεῖ ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία μὲ τὶς ἄλλες Ἐκκλησίες (Ρώμη, Ἀνατολή).

Τώρα ὅμως ὄντας ὁ ἴδιος ὀρθόδοξος πατριάρχης καὶ ἔχοντας κοινωνία ἐν τῇ πίστει μὲ τοὺς λοιποὺς θρόνους ζητᾷ τὴν ἀποκατάταξη καὶ τῆς κοινωνίας μὲ τοὺς «ὁμοπίστους ἡμῶν χριστιανούς».

Ἀξιοσημεῖωτη εἶναι ἡ ἀκρίβεια τοῦ Ἁγίου: *«ἡμᾶς [τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει] ἄλλοτε [οἱ πρὸ αὐτοῦ πατριάρχες] ἄλλως λαλοῦντας [ἐναντίον τῶν εἰκόνων], καὶ τοὺς τῆς ἀνατολῆς ὁμοπίστους ἡμῶν χριστιανοὺς ἐτέρως καὶ συμφωνοῦντας αὐτοῖς τοὺς τῆς δύσεως καὶ ἠλλοτριωμένους ἡμᾶς».*

Συνεπῶς, κατὰ τὴν ἀρχὴ τῆς πατριαρχείας τοῦ Ἁγ. Ταρασίου, ἐνῶ πλέον ὅλοι οἱ θρόνοι, ὅλη ἡ Ἐκκλησία εἶχε τὸ αὐτὸ φρόνημα πίστεως, οἱ κατὰ τόπους Ὀρθόδοξες στὴν πίστη Ἐκκλησίες δὲν ἦσαν σὲ κοινωνία μὲ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ γι' αὐτὸ ὁμιλεῖ γιὰ «ἐκκλησία διεσχισμένην νῦν καὶ διηρημένην». Ὑπῆρχε ὁμως τότε ὁμοφροσύνη-κοινωνία ἐν τῇ πίστει.

• Μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸν λόγο τοῦ Ἁγ. Ταρασίου γιὰ τὴν ὑπάρχουσα κατάσταση τοῦ «χριστιανικοῦ κόσμου» μὲ τὴν τόσο ἀβυσσαλέα διαφορὰ σὲ βασικὰ θέματα πίστεως;

• Συνεπῶς, τόσο ὁ Μ. Βασίλειος, ὅσο καὶ ὁ Πατριάρχης Ἅγ. Ταράσιος, ὅταν ἀναφέρονται σὲ Ἐκκλησίες δὲν ἐννοοῦν ἐτερόδοξες, αἰρετικὲς κοινότητες, ἀλλὰ Ὀρθόδοξες Τοπικὲς Ἐκκλησίες ποὺ γιὰ κάποιους λόγους δὲν βρίσκονται σὲ κοινωνία μεταξύ τους, οἱ ὁποῖες ἦσαν «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἀπ' ἀλλήλων διατηθεῖσαι».

• Ἀλήθεια ποιά σχέση ἔχουν τὰ χωρία αὐτὰ μὲ τὴν πραγματικότητα τοῦ σημερινοῦ «χριστιανικοῦ κόσμου»; Ποιά σχέση ἔχουν οἱ Ἐκκλησίες ποὺ ἀναφέρει ὁ Μ. Βασίλειος ἢ ὁ Ἅγ. Ταράσιος μὲ τὶς κακόδοξες καὶ αἰρετικὲς κοινότητες τοῦ σημερινοῦ «χριστιανικοῦ κόσμου»;

* * *

γ) Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ χρήση τοῦ Ἁγ. Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ γιὰ νὰ ὑποστηριχθεῖ ἡ «περιεκτικὴ ἐκκλησιολογία».

Γράφει ὁ θεοφιλέστατος: «**Ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικὸς φθάνοντας στὴν σύνοδο τῆς Φερράρας ἐπέδωσε στὸν πάπα ἐπιστολή, ὅπου μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει: "...σήμερον τὰ τοῦ Δεσποτικοῦ σώματος μέλη, πολλοὶς πρότερον χρόνοις διεσπασμένα τε καὶ διερρηγμένα, πρὸς τὴν ἀλλήλων ἐπιέγεται ἔνωσιν· οὐ γὰρ ἀνέχεται ἡ κεφαλὴ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἐφεστάναι διηρημένῳ τῷ σώματι..."**. (Ὁ Μάρκος ὁ Εὐγενικὸς ἀποκαλεῖ μάλιστα τὴν ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ὡς ἀδελφὴ Ἐκκλησία)».

Αὐτὰ γράφει ὁ θεοφιλέστατος Ἅγιος Ἀβύδου. Ὁμως:

i) Στὴν Ἐπιστολὴ τοῦ Ἁγ. Μάρκου πρὸς τὸν πάπα ἀναφέρεται ὁ Σ. Συρόπουλος στὰ «Ἀπομνημονεύματά» του καὶ τὴν δημοσιεύει στὰ Πρακτικὰ τῆς Συνόδου ὁ MANSI καὶ ὁ Grill στὰ «Acta Grecozum».

Ὁμως, οὔτε ὁ Mansi, οὔτε ὁ Συρόπουλος ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἅγ. Μάρκος ἀποκάλεσε τοὺς Λατίνους «ἀδελφὴ Ἐκκλησία». Σὲ ἕνα μόνο ἀπὸ τὰ πολλὰ χειρόγραφα τῶν «Acta Grecozum» ὑπάρχει ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτός, ἐνῶ στὰ περισσότερα τῶν χειρογράφων δὲν συναντᾶται ἡ γραφὴ αὐτή.

Ἐπίσης, στὶς πολὺμηνες διαπραγματεύσεις καὶ συζητήσεις, ὅπως μᾶς διασώζονται τόσο ἀπὸ τὸν Συρόπουλο, ὅσο καὶ στὰ Πρακτικὰ τοῦ Mansi καὶ τοῦ Grill («Acta Grecozum»), οὐδέποτε ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἅγ. Μάρκος ἢ ἄλλος τις τῶν Ὁρθοδόξων (πλὴν τῶν λατινοφρόνων) ἀποκάλεσε τοὺς Λατίνους «ἀδελφὴ Ἐκκλησία».

• **Συνεπῶς, ἀπὸ τίς ὑπάρχουσες πηγές δὲν προκύπτει καμία βεβαιότητα ὅτι ὁ Ἅγιος Μάρκος ἀποκάλεσε τοὺς Λατίνους «ἀδελφὴ Ἐκκλησία». Ἄν δὲ ἐξετάσουμε τὴν ὅλη ἀναστροφὴ τοῦ Ἁγίου, τότε προκύπτει ἐντελῶς ἀντίθετη βεβαιότητα.**

ii) **Γιὰ νὰ ἀξιολογήσουμε ὅσα ἀναφέρει ὁ Ἅγιος στὴν Ἐπιστολὴ του στὶς ἀκριβεῖς του διαστάσεις, ἐπιβάλλεται νὰ δοῦμε τὸ πλαίσιο συντάξεως τῆς Ἐπιστολῆς, ὅπως μᾶς τὸ περιγράφει ὁ Μ. Ἐκκλησιάρχης Σ. Συρόπουλος:**

«Ὁ δὲ Ἐφέσου, εἰ καὶ πρόθυμος οὐκ ἦν πρὸς τὸ γράψαι, ἀλλ' οὖν τῆ παραινέσει τοῦ [καρδινάλιου] Ἰουλιανοῦ, πρὸς δὲ καὶ τῆ παρακινήσει τοῦ Μυτιλήνης πεισθείς, εἶπεν· ὅτι ἴσως περισσόν μοι δοκεῖ τοῦτο, διὸ καὶ οὐδέ εἰμι εὐκολος, πρὸς αὐτό· εἰ δοκεῖ ὑμῖν λυσιτελές, γράψω καὶ στελῶ σοι τοῦτο, εἰπὲ τῷ Ἰουλιανῷ, καὶ εἴπερ ἀρέσει τῆ αἰδεσιμότητί σου, σταλήσεται καὶ πρὸς τὸν πάπαν· ἔγραψεν οὖν ὡς ἐν εἶδει ἐγκωμίου πρὸς τὸν πάπαν καὶ ἐπήγει τὴν πρὸς συνάθροισιν τῆς συνόδου ἐπιμέλειαν αὐτοῦ καὶ παρεκίνησε καὶ συνεβούλευσε ἵνα καὶ ἐτι μᾶλλον ἐπιμελήσεται

προβῆναι καλῶς τὴν ἔνωσιν ἐπ' ἀγαθῶ καὶ θεαρέστῳ συμπεράσματι· ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ ἐγκωμίῳ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν τε εὐσεβῶν τε καὶ σοφῶν ἐπιχειρημάτων καὶ τοῦτο περιείχετο...»⁴.

Ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ αὐτόπτου καὶ αὐτηκόου Συροπούλου προκύπτει μὲ σαφήνεια, ὅτι ὁ Ἅγιος Μάρκος πιέστηκε ἀρκετὰ γιὰ νὰ γράψει στὸν πάπα τὴν φιλόφρονα αὐτὴν Ἐπιστολή.

Ἐπίσης, προκύπτει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ δογματικῆς Ἐπιστολῆς, δηλ. σκοπὸς τῆς δὲν ἦταν ἡ Ἐκθεση τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, ποὺ ἀπαιτεῖ ἐντελῶς ἄλλο ὕφος καὶ περιεχόμενο καὶ προπαντὸς λεπτολόγο ἀκρίβεια στὴν διατύπωση.

Ἄς ἀντιπαραβάσουμε τὸν τρόπο σύνταξης τῆς Ἐπιστολῆς αὐτῆς μὲ τὶς πολυήμερες συζητήσεις ἐπὶ συζητήσεων γιὰ τὴν διατύπωση τοῦ ὅρου τῆς Συνόδου γιὰ νὰ κατανοήσουμε τὴν διαφορὰ καὶ τότε θὰ μπορέσουμε ὀρθὰ νὰ ἀξιολογήσουμε τὴν Ἐπιστολὴ καὶ τὸ περιεχόμενό τῆς.

• Στὴν περίπτωσή μας ὁμως στὰ κείμενα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου δὲν ἔχουμε ἀπλῶς μία Ἐπιστολὴ «ὡς ἐν εἶδει ἐγκωμίου πρὸς τὶς αἵρετικὰς κοινότητες» γιὰ νὰ παραλλάξω τὸν Συρόπουλο, ἀλλὰ σαφῆ **δογματικά-ἐκκλησιολογικὰ κείμενα, στὰ ὁποῖα δὲν χωρεῖ φιλόφρων συγκατάβασις**· ἄλλωστε καὶ ὁ Ἅγιος Μάρκος ἐπικαλέστηκε τὸ «οὐ συγχωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ περὶ τῆς πίστεως».

iii) Ἐνδιαφέρον ἔχει καὶ μία ἄλλη φράση τοῦ Ἁγ. Μάρκου ἐνδεικτικῆ τῆς διακρίσεως, μὲ τὴν ὁποία ἦταν κοσμημένος ὁ Ἅγιος.

Κατὰ τὴν ἐναρξὴ τῶν συζητήσεων τῆς Συνόδου, ὅπως μᾶς διασώζει ὁ Συρόπουλος, «ἠρώτησεν οὖν ὁ Ἐφέσου [τὸν Αὐτοκράτορα]: Πῶς ὀρίζεις ἵνα λέγωμεν πρὸς ἐκείνους [τοὺς Λατίνους], ἀγωνιστικότερον καὶ ἐνστατικῶς ἢ οἰκονομικῶς;»⁵.

Ἡ διαγωγὴ τοῦ Ἁγ. Μάρκου στὴν Σύνοδο Φεράρας-Φλωρεντίας **κυμαίνεται μετὰξὺ ἀκρίβειας καὶ οἰκονομίας**. Ὄντας ὑπὸ Θεοῦ χαριτωμένος καὶ κοσμημένος μὲ τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως, ὡς ἀληθὴς θεολόγος καὶ ποιμένας, μποροῦσε νὰ χρησιμοποιεῖ τὴν οἰκονομία «ἐν οἷς οὐ λυμαίνεται ἡ πίστις» (στὴν φιλόφρονα Ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν πάπα), ἀλλὰ ταυτόχρονα σὲ θέματα Πίστεως νὰ χρησιμοποιεῖ μόνον τὴν ἀκρίβεια, διότι ἐκεῖ δὲν ἔχει θέση ἡ «μεσότης» (στὶς δογματικὰς διατυπώσεις).

• Ἀπόκειται λοιπόν, στὴν δική μας εὐθυκρισία, νὰ μποροῦμε νὰ διακρίνουμε τοὺς λόγους τοῦ Ἁγίου Μάρκου πότε ὀμιλεῖ «οἰκο-

4. V. Laurent, Les "Memoires"...Sylvestre Syropoulos, Paris 1971, σελ. 258.

5. V. Laurent, Les "Memoires"...Sylvestre Syropoulos, Paris 1971, σελ. 280.

νομικῶς» καὶ πότε «ἀγωνιστικότερον», ὥστε νὰ μὴ συγχέουμε τὸ «οἰκονομικῶς» καὶ τὸ «ἀγωνιστικότερον» κατὰ πὼς μᾶς βολεύει, γιὰτὶ τότε κακοποιοῦμε τὸν Ἅγιο...

iv) Τελικά, ποιά εἶναι ἡ θέση τοῦ Ἁγίου Μάρκου γιὰ τοὺς Λατίνους; Ἀναγνώριζε σώζουσα Θ. Χάρη στὴν ἐκκλησία τῶν Λατίνων; **Πίστευε ὅτι οἱ Λατίνοι ἀνῆκαν στὴν Μία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ;**

Καλύτερα ἄς ἀφήσουμε τὸν ἴδιο νὰ μᾶς τά πεῖ: «Αἵρεσις ἐστὶ καὶ οὕτως εἶχον αὐτὴν καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν»⁶, «οὐκοῦν ὡς αἰρετικούς αὐτοὺς [τοὺς Λατίνους] ἀπεστράφημεν καὶ διὰ τοῦτο αὐτῶν ἐχωρίσθημεν... αἰρετικοὶ εἰσὶ ἄρα καὶ ὡς αἰρετικούς αὐτοὺς ἀπεκόψαμεν... πόθεν οὖν ἡμῖν ἀνεφάνησαν ἐξαίφνης ὄντες Ὁρθόδοξοι οἱ διὰ τσοσούτων χρόνων καὶ ὑπὸ τσοσούτων Πατέρων καὶ διδασκάλων κριθέντες αἰρετικοί;... φευκτέον αὐτούς, ὡς φεύγει τις ἀπὸ ὄφους... τοὺς χριστοκάπηλους καὶ χριστεμπόρους»⁷ καὶ «ἡμεῖς δι' οὐδὲν ἄλλο ἀπεσχίσθημεν τῶν Λατίνων, ἀλλ' ἢ ὅτι εἰσίν, οὐ μόνον σχισματικοί, ἀλλὰ καὶ αἰρετικοί»⁸.

Τίθενται λοιπὸν μερικὰ ἀπλὰ ἐρωτήματα:

• **Εἶναι δυνατὸν ὁ Ἅγιος Μάρκος νὰ θεωρεῖ ὡς «ἐκκλησία» μὲ τὴν αὐστηρὴ θεολογικὴ-ἐκκλησιολογικὴ ἔννοια τοῦ ὄρου τὴν Λατινικὴ ἐκκλησία;**

• **Εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτηρίζει τὸ ἀκήρατο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ (γιὰτὶ αὐτὸ εἶναι ἡ Ἐκκλησία) ὡς «Αἵρεσιν»;**

• **Εἶναι δυνατὸν στὴν συνείδηση τῶν Ἁγ. Μάρκου, Μ. Βασιλείου καὶ Ἁγ. Ταρασίου νὰ συμφύρεται ἡ Ἐκκλησία, ὡς Σῶμα Χριστοῦ, ὡς ἄσπιλος Νύμφη τοῦ Χριστοῦ μὲ πλάνες, ἑτεροδιδασκαλίες, αἰρέσεις;**

Καίρια ἐρωτήματα ποὺ ἀπαιτοῦν ὑπεύθυνες ἀπαντήσεις!

• **Σὲ τελικὴ ἀνάλυση δὲν δικαιούμαστε ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ νὰ «ἀναγκάζουμε» τοὺς Ἁγίους μας νὰ «λένε» αὐτά, τὰ ὁποῖα θὰ βόλευαν τὶς θεολογικὲς μας ἐμμονές...**

6. V. Laurent, Les "Memoires"... Sylvestre Syropoulos, Paris 1971, σελ. 444.

7. I. Καρμίρη, *Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τ. Β', Graz-Austria 1968², σελ. 353-362.

8. Συνεδρίαση κε' τῆς Συνόδου Φεράρας-Φλωρεντίας, στό: Πηδάλιον... ἐκδ. Ρηγόπουλος, Θεσσαλονίκη, 1991, σελ. 55.

9. Τὸ κείμενον τοῦ Ἱεροῦ Κανόνος:

«Ἐν κοινοβουλίῳ ὄντες, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀνέγνωμεν γράμματα ἀφ' ὑμῶν σταλέν-
τα περὶ τῶν παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς, ἢ σχισματικοῖς δοκούντων βεβαπτίσθαι, ἐρχομένων
πρὸς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις ἐστὶ μία, ἐν ἧ βαπτιζόμεθα καὶ ἀναγεννώμεθα.
Περὶ ὧν καὶ πεποιθάμεν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ἐκεῖνα πράττοντας, **τὴν στερρότητα τοῦ τῆς
καθολικῆς ἐκκλησίας κανόνος κρατεῖν.**

Ὅμως ἐπεὶ συγκοινωνοὶ ἡμῶν ἐστε καὶ ζητήσαί περὶ τούτου διὰ τὴν κοινὴν ἀγά-
πην ἠελλήσατε, οὐ πρόσφατον γνώμην, οὐδὲ νῦν ἡδρασμένην προσφέρομεν,
**ἀλλὰ τὴν πάλαι ὑπὸ τῶν προγενεστέρων ἡμῶν μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ ἐπιμε-
λείας δεδοκιμασμένην, καὶ ὑφ' ἡμῶν παρατηρηθεῖσαν, κοινοῦμεθα ὑμῖν καὶ συζεύγνυ-
μεν, τοῦτο καὶ νῦν χειροτονοῦντες, ὅπερ διὰ παντὸς ἰσχυρῶς καὶ ἀσφαλῶς κρατοῦμεν,
μηδὲνα βαπτίζεσθαι δύνασθαι ἔξω τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐνὸς ὄντος βαπτί-
σματος καὶ ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντος.** Γέγραπται γάρ· Ἐμὲ ἐγκα-
τέλιπον, πηγὴν ὕδατος ζῶντος, καὶ ὄρυσαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, τοὺς μὴ
δυναμένους ὕδωρ συσχεῖν. Καὶ πάλιν, ἡ ἀγία Γραφή προμηνύουσα λέγει· Ἀπὸ ὕδατος
ἄλλοτρίου ἀπέχεσθε καὶ ἀπὸ πηγῆς ἄλλοτρίας μὴ πῖητε. Δεῖ δὲ καθαρῖζεσθαι καὶ ἀγιά-
ζεσθαι τὸ ὕδωρ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ἵνα δυνηθῇ τῷ ἰδίῳ βαπτίσματι τὰς ἁμαρτίας
τοῦ βαπτιζομένου ἀνθρώπου ἀποσμηῆσαι. Διὰ τε Ἰεζεκιήλ τοῦ προφήτου λέγει Κύριος·
Καὶ ῥαντίσω ὑμᾶς καθαρῶ ὕδατι καὶ καθαρῶ ὑμᾶς, καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν, καὶ
πνεῦμα καινὸν δώσω ὑμῖν.

**Πῶς δὲ δύναται καθαρῖσαι καὶ ἀγιάσαι ὕδωρ ὁ ἀκάθαρτος ὧν αὐτὸς, καὶ παρ' ᾧ
Πνεῦμα ἅγιον οὐκ ἔστι, λέγοντος τοῦ Κυρίου ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς· Καὶ πάντων ὧν ἄγεται
ὁ ἀκάθαρτος, ἀκάθαρτα ἔσται; Πῶς βαπτίζων δύναται ἄλλῳ δοῦναι ἄφεσιν ἁμαρ-
τιῶν ὁ μὴ δυνηθεὶς τὰ ἴδια ἁμαρτήματα ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἀποθέσθαι; Ἀλλὰ καὶ
αὐτὴ ἡ ἐρώτησις, ἢ ἐν τῷ βαπτίσματι γενομένη, μάρτυς ἐστὶ τῆς ἀληθείας· λέγοντες γὰρ
τῷ ἐξεταζομένῳ· Πιστεύεις αἰώνιον ζῶην καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαμβάνειν; οὐκ ἄλλο τι
λέγομεν, εἰ μὴ ὅ, τι ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ δοθῆναι δύναται. **Παρὰ δὲ τοῖς αἰρετικοῖς,
ὅπου ἐκκλησία οὐκ ἔστιν, ἀδύνατον ἁμαρτημάτων ἄφεσιν λαβεῖν.****

Καὶ διὰ τοῦτο οἱ τῶν αἰρετικῶν συνήγοροι ἢ τὴν ἐπερώτησιν ἐναλλάξαι ὀφεί-
λουσιν ἢ τὴν ἀλήθειαν ἐκδικῆσαι, εἰμὴ τι αὐτοῖς καὶ τὴν ἐκκλησίαν προσνέμου-
σιν, οὗς βάπτισμα ἔχειν διαβεβαιοῦνται. Ἀνάγκη δὲ ἐστὶ καὶ χρίεσθαι τὸν βεβα-
πτισμένον, ἵνα, λαβὼν χρίσμα, μέτοχος γένηται Χριστοῦ· **ἀγιάσαι δὲ ἔλαιον οὐ
δύναται ὁ αἰρετικός, ὁ μήτε θυσιαστήριον ἔχων, μήτε ἐκκλησίαν· ὅθεν οὐ δύναται
χρίσμα τὸ παράπαν παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι.** Πρόδηλον γάρ ἐστιν ἡμῖν, μη-
δαμῶς δύνασθαι παρ' ἐκείνοις ἀγιάζεσθαι ἔλαιον εἰς εὐχαριστίαν. Εἰδέναι γὰρ
καὶ μὴ ἄγνοεῖν ὀφείλομεν, ὅτι γέγραπται· Ἐλαιον ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν
κεφαλὴν μου· ὃ δὴ καὶ πάλαι ἐμήνυσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν ψαλμοῖς. Μήπως,
ἐξιχνιασθεῖς τις καὶ ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ πλανηθεῖς, παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς, τοῖς
τοῦ Χριστοῦ ἀντιπάλοις, χρισθῇ.

Πῶς δὲ εὐξεται ὑπὲρ τοῦ βαπτισθέντος οὐχὶ ἱερεύς, ἀλλ' ἱερόσυλος καὶ ἁμαρ-
τωλὸς, λεγούσης τῆς Γραφῆς, ὅτι Ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἕάν τις
θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει; Διὰ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας
νοοῦμεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· τίς δὲ δύναται δοῦναι, ὅπερ αὐτὸς οὐκ ἔχει; ἢ πῶς
δύναται πνευματικὰ ἐργάζεσθαι ὁ ἀποβαλὼν Πνεῦμα ἅγιον;

Διὰ τοῦτο καὶ ἀνανεοῦσθαι ὀφείλει ὁ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐρχόμενος, ἵνα ἔσω

‘Ο Κυπρ-1 εἶναι ἀπολύτως σαφῆς καὶ κατηγορηματικὸς καὶ ἀποκλείει ἐντελῶς τὴν ἀναγνώριση «περιεκτικῆς ἐκκλησιολογίας».

Οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου τῆς Καρχηδόνας στὸν Κυπρ-1 ἀρνοῦνται κατηγορηματικὰ τὴν ὑπαρξὴ τελετουργικῆς τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων Χάριτος στὸν χῶρο τῶν αἰρέσεων.

Σύμφωνα μὲ τὸν Κυπρ-1, στὴν αἴρεση καὶ τὸ σχίσμα δὲν ὑφίσταται:

• **τὸ Μυστήριον τοῦ Χρίσματος** («οὐ δύναται χρίσμα τὸ παράπαν παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι»),

• **τῆς Θ. Εὐχαριστίας** («ὁ μήτε θυσιαστήριον ἔχων»),

• **τῆς Ἀφέσεως** («ἀδύνατον ἀμαρτημάτων ἄφειν λαβεῖν»),

• **τῆς Ἱερωσύνης** («Πῶς δὲ εὐξεται ὑπὲρ τοῦ βαπτισθέντος οὐχὶ ἱερεύς, ἀλλ’ ἱερόσυλος καὶ ἀμαρτωλός;»),

• **τοῦ Βαπτίσματος** («μηδένα βαπτίζεσθαι δύνασθαι ἔξω τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐνὸς ὄντος βαπτίσματος καὶ ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντος»).

• Δὲν ὑπάρχουν, λοιπόν, στὴν αἴρεση Μυστήρια, διότι στὴν αἴρεση

διὰ τῶν ἁγίων ἀγιασθῆ, γέγραπται γὰρ ὅτι Ἅγιοι ἔσεσθε, καθὼς ἐγὼ ἅγιός εἰμι, λέγει Κύριος· ἵνα καὶ ὁ πλάνη βουκοληθεὶς ἐν τῷ ἀληθεῖ καὶ ἐκκλησιαστικῷ βαπτίσματι καὶ αὐτὸς τοῦτο ἀποδύσῃται, ὅστις πρὸς Θεὸν ἐρχόμενος ἄνθρωπος καὶ ἱερεὰ ἐπιζητῶν, ἐν πλάνῃ εὐρεθεὶς, ἱεροσὺλῳ προσέπεσε.

Δοκιμάζειν γάρ ἐστὶ τὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν βάπτισμα, τὸ συνευδοκεῖν τοῖς ὑπ’ ἐκείνων βεβαπτισμένοις. Οὐ γὰρ δύναται ἐν μέρει ὑπερισχύειν εἰ ἡδυνήθη βαπτίσει, ἴσχυε καὶ ἅγιον Πνεῦμα δοῦναι· εἰ οὐκ ἡδυνήθη, ὅτι, ἔξω ὦν, Πνεῦμα ἅγιον οὐκ ἔχει, οὐ δύναται τὸν ἐρχόμενον βαπτίσει, ἐνὸς ὄντος τοῦ βαπτίσματος καὶ ἐνὸς ὄντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ μιᾶς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐπάνω Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου, ἀρχήθεν λέγοντος, τῆς ἐνότητος τεθεμελιωμένης· καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὑπ’ αὐτῶν γινόμενα, ψευδῆ καὶ κενὰ ὑπάρχοντα, πάντα ἐστὶν ἀδόκιμα.

Οὐ γὰρ δύναται τι δεκτὸν καὶ αἰρετὸν εἶναι παρὰ τῷ Θεῷ τῶν ὑπ’ ἐκείνων γινομένων, οὗς ὁ Κύριος πολεμίους καὶ ἀντιπάλους αὐτοῦ λέγει ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· Ὁ μὴ ὦν μετ’ ἐμοῦ κατ’ ἐμοῦ ἐστὶ, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ’ ἐμοῦ σκορπίζει. Καὶ ὁ μακάριος Ἀπόστολος Ἰωάννης, ἐντολὰς Κυρίου τηρῶν, ἐν τῇ ἐπιστολῇ προέγραψεν· Ἠκούσατε, ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν δὲ ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ’ οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς συνιέναι ὀφείλομεν καὶ νοεῖν, ὡς οἱ ἐχθροὶ Κυρίου καὶ οἱ ἀντίχριστοι ὠνομασμένοι, δυνατοὶ οὐκ εἶεν χάριν δοῦναι τῷ Κυρίῳ.

Καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ σὺν Κυρίῳ ὄντες καὶ ἐνότητά Κυρίου κρατοῦντες καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ χορηγοῦμενοι, τὴν ἱερατεῖαν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λειτουργοῦντες, **ὅσα οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, τουτέστι πολέμοι καὶ ἀντίχριστοι, ποιοῦσιν ἀποδοκιμάσαι καὶ ἀποποιῆσαι καὶ ἀπορρίψαι καὶ ὡς βέβηλα ἔχειν ὀφείλομεν.** Καὶ τοῖς ἀπὸ πλάνης καὶ στρεβλότητος ἐρχομένοις, ἐπὶ γνώσει τῆς ἀληθινῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς πίστεως, δοῦναι καθόλου θείας δυνάμεως μυστήριον, ἐνότητός τε, καὶ πίστεως, καὶ ἀληθείας».

δὲν ὑπάρχει οὐτε Ἐκκλησία: «*Παρά δὲ τοῖς αἰρετικοῖς, ἐκκλησία οὐκ ἔστιν*», «*ἀγιᾶσαι δὲ ἔλαιον οὐ δύναται ὁ αἰρετικός, ὁ μήτε θυσιαστήριον ἔχων, μήτε ἐκκλησίαν· ὅθεν οὐ δύναται χρίσμα τὸ παράπαν παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι*».

Ἀξίζει νὰ ἐπισημάνουμε, ὅτι ἡ συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Καρχηδό-
νος, δὲν ἀρκεῖται στὴν ἀπλὴ διατύπωση περὶ πλήρους ἀκυρότητος
τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας «μυστηρίων» τῶν αἰρετικῶν. • **Ἐπεξη-
γώντας τὸ «ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας» δὲν ἀντιδιαστέλλει** μεταξύ «κα-
νονικῶν» καὶ «χαρισματικῶν ὀρίων» τῆς Ἐκκλησίας¹⁰, τὰ ὁποῖα
γιὰ τοὺς Πατέρες ταυτίζονται ἀπολύτως («*ἐνὸς ὄντος τοῦ ἁγίου
Πνεύματος, καὶ μιᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν,
ἐπάνω Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, ἀρχῆθεν λέγοντος, τῆς ἐνότητος
τεθεμελιωμένης· καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὑπ' αὐτῶν γινόμενα, ψευδῆ καὶ κενὰ
ὑπάρχοντα, πάντα ἐστὶν ἀδόκιμα*»), ἐφ' ὅσον στὸν χῶρο τῆς αἰρέσεως
δὲν ὑφίσταται Πνεῦμα Ἅγιο πὸν νὰ τελεῖ ἔγκυρα Μυστήρια¹¹.

* * *

Ὁ θεοφιλέστατος στὸ ἄρθρο του, γιὰ νὰ παρακάμψει τὴν σαφῆ
διδασκαλία τῆς Συνόδου, ἀρνεῖται τὴν οἰκουμενικότητα τοῦ Κα-

10. Γ. Φλωρόφσκυ, Τὸ Σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ - Μία ὀρθόδοξη ἐρμηνεία τῆς Ἐκκλησίας, μτφρ. Ἰ. Παπαδοπούλου, ἐκδ. Ἄρμος, Θεσσαλονίκη 1972, σελ. 131-132. • Κριτικὴ στὸ ἄρθρο τοῦ π. Γ. Φλωρόφσκυ στὸ Ἀθ. Γιεφτιτς, «Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ περὶ τῶν ὀρίων τῆς Ἐκκλησίας», Θεολογία, 81 (2010) 137-158. • Βλ. καὶ Β. Τσιγκος, Θεσμικὴ καὶ χαρισματικὴ διάσταση τῆς ἐκκλησίας - Ἡ ἐνότητα χριστολογίας καὶ πνευματολογίας στὴν ἐκκλησιολογία Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκδ. Πουρναρᾶς, Θεσσαλονίκη 2010, σελ. 96-114.

• Ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρουσες εἶναι ἐπ' αὐτοῦ οἱ παρατηρήσεις τοῦ π. Πέτρου Heers: «*Ἐπομένως δὲν ὑπάρχει βάση γιὰ τὸ ἐπιχεῖρημα μιᾶς μυστηριακῆς ἐνεργείας ἐκτὸς τῶν "ὀρατῶν ὀρίων" τῆς Ἐκκλησίας, διότι κάτι τέτοιο ὑπονοεῖ τὴν ὑπαρξὴ "ἀοράτων ὀρίων" τῆς Ἐκκλησίας, ἢ τὴν ὑπαρξὴ ἐνὸς μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς γῆς, πὸν εἶναι ἀόρατο (LG 8b, 15 καὶ UR 3a, 3d). Διότι, ἐὰν ὑπάρχουν "ἀόρατα ὄρια" τῆς Ἐκκλησίας, πῶς μποροῦν αὐτὰ νὰ προσδιοριστοῦν; Ἄν δὲ εἶναι ἀπροσδιόριστα, τότε πῶς μποροῦν νὰ εἶναι ὄρια; Τὸ ἴδιο πρόβλημα ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν ἰδέα μιᾶς "ὀρατῆς ἐνότη-
τας" τῆς Ἐκκλησίας, ὡς νὰ ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρξει μία ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας πὸν εἶναι ἀόρατη καὶ ἀπροσδιόριστη. Τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι "ἐν τῷ κόσμῳ" (Ἰωάν. 1, 10) ὡς τὸ "φῶς τοῦ κόσμου" (Ἰωάν. 9, 5), τὸ ὁποῖο "οὐ δύναται κρυβῆναι" (Ματθ. 5, 14). Ἡ ἐνότητα ἀποτελεῖ τὸ ἴδιο τὸ "εἶναι" τῆς Ἐκκλησίας καὶ συννφαίνεται μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι Αὐτὴ εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πὸν συνίσταται ἀπὸ σάρκα καὶ αἷμα καὶ κατοικεῖ "ἐν τῷ κόσμῳ" (Ἰωάν. 1, 14)».* Πρωτ. Π. Χίρς, Ἡ ἐκκλησιολογικὴ ἀναθεώρηση τῆς Β' Βατικανῆς, Θεσσαλονίκη 2014, σελ. 182 κ.ἑξ.

11. ἸΩ. ΖΗΖΙΟΥΛΑΣ, Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Θ. Εὐχαριστίᾳ καὶ τῷ Ἐπι-
σκόπῳ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, ἐκδ. Γρηγόρη, ἐν Ἀθήναις 1990², σελ. 131-
132, Πρωτ. Π. Χίρς, Ἡ ἐκκλησιολογικὴ ἀναθεώρηση, σελ. 75-89, 95-97, 166-167.

νόμος καὶ τὸν ἀξιολογεῖ ὡς προσωπικὴ καὶ μόνο ἄποψη τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ, ἡ ὁποία, κατ' αὐτόν, δὲν ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Ὁμως:

• **Ἀποφεύγει** νὰ ἐξηγήσει ὁ θεοφιλέστατος: **γιατί ἢ Στ' ἐν Τρούλω Οἰκουμενικὴ τὸν ἐνέταξε** στοὺς ἐπικυρωμένους **Κανόνες** καὶ τοῦ προσέδωσε ἔτσι οἰκουμενικὸ κύρος; **Τὸ** ἐρώτημα εἶναι καίριο καὶ ἀπαιτεῖ ὑπεύθυνη ἀπάντηση: **Ἄν ἢ Ἐκκλησία** δὲν συμφωνοῦσε μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ **Κανόνα** **γιατί** τὸν ἐνέταξε στοὺς ἐπικυρωμένους **Κανόνες** **Της**;

• **Ἐπίσης**, ἀπορία προκαλεῖ, ὅτι ὁ θεοφιλέστατος δὲν μνημονεύει καθόλου τοὺς ἐπικυρωμένους ἀπὸ τρεῖς Οἰκουμενικὲς Συνόδους Ἀποστολικούς **Κανόνες**, ποὺ ταυτίζονται πλήρως ἀπὸ ἐκκλησιολογικῆς ἀπόψεως μὲ τὸν **Κανόνα** τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ. **Γιατί; Μήπως** ἐπειδὴ οἱ **Κανόνες** αὐτοὶ ἀνατρέπουν πλήρως τὴν καινοφανῆ «**περιεκτικὴ ἐκκλησιολογία**», τὴν ὁποία μᾶς παρουσιάζει;

Οἱ Ἀποστολικοὶ κανόνες εἶναι ἀπολύτως σαφεῖς καὶ δὲν παρέχουν καμία δυνατότητα ἀποδοχῆς τῆς «**περιεκτικῆς ἐκκλησιολογίας**»:

1. Ἀποστ-46: «Ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, αἰρετικῶν δεξαμένους βάπτισμα, ἢ θυσίαν, καθαιρεῖσθαι προστάττομεν. Τίς γὰρ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; ἢ τίς μερίς πιστῷ μετὰ ἀπίστου;».

2. Ἀποστ-47: «Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, τὸν κατὰ ἀλήθειαν ἔχοντα βάπτισμα ἐὰν ἄνωθεν βαπτίσῃ ἢ τὸν μεμολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἐὰν μὴ βαπτίσῃ, καθαιρεῖσθω, ὡς γελῶν τὸν σταυρὸν καὶ τὸν τοῦ Κυρίου θάνατον, καὶ μὴ διακρίνων ἱερέας ψευδοῖερέων».

3. Ἀποστ-50: «Εἰ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, μὴ τρία **βαπτίσματα** μιάς μνήσεως ἐπιτελέσῃ, ἀλλ' ἐν **βάπτισμα**, τὸ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου διδόμενον, καθαιρεῖσθω. Οὐ γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος, εἰς τὸν θάνατόν μου βαπτίσατε· ἀλλά, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος».

4. Ἀποστ-68: «Εἰ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, δευτέραν χειροτονίαν δέξεται παρὰ τινος, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτός, καὶ ὁ χειροτονήσας· εἰ μὴ γε ἄρα συσταίῃ, ὅτι παρὰ αἰρετικῶν ἔχει τὴν χειροτονίαν. **Τοὺς γὰρ παρὰ τῶν τοιούτων βαπτισθέντας ἢ χειροτονηθέντας, οὔτε πιστοῦς, οὔτε κληρικοὺς εἶναι δυνατόν**».

• **Ἡ ἐπικύρωση τοῦ Κυπρ-1**

Ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ στὸν Στ-2 ἀναφερόμενη στοὺς οἰκουμενικοῦ κύρους **Κανόνες** σημειώνει:

«Μένειν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν βεβαίους καὶ ἀσφαλεῖς, πρὸς ψυχῶν θεραπείαν καὶ ἰατρείαν παθῶν, τοὺς ὑπὸ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀγίων καὶ μακαρίων Πατέρων δεχθέντας καὶ κυρωθέντας, ἀλλὰ μὴν καὶ παραδοθέντας ἡμῖν... κανόνας. Ἐπισφραγίζομεν δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἱεροὺς κανόνας, τοὺς ὑπὸ τῶν ἀγίων καὶ μακαρίων Πατέρων ἡμῶν ἐκτεθέντας, τουτέστι τῶν τε ἐν Νικαίᾳ... ἔτι μὴν... ἔτι μὴν... ἔτι μὴν καὶ τὸν ὑπὸ Κυπριανοῦ, τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἄφρων χώρας καὶ μάρτυρος, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου ἐκθέντα κανόνα», μὲ τὴν ἐπισήμανση: «ὅς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων [ἐπισκόπων] τόποις, καὶ μόνον, κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε».

Ἔοσοι ἐρμηνεύουν, ἐν οἷς καὶ ὁ θεοφιλέστατος, τὴν ἐπισήμανση τοῦ Στ-2 ὡς ἄρνηση τῆς οἰκουμενικότητας τοῦ Κανόνος ἀπὸ τὴν Πενθέκτη, ὀφείλουν νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τους:

1. Ἡ Ἐκκλησία εἶχε ἀναγνωρίσει οἰκουμενικὸ κῦρος στὸν Κανόνα τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ πρὸ τῆς ἐπικυρώσεώς του ἀπὸ τὸν Στ-2.

Ἁ Κανόνας ἦταν ἐνταγμένος στὸ «*Σύνταγμα εἰς δεκατέσσαρας τίτλους*», ποῦ ἦταν τὸ ἐν χρήσει «*Πηδάλιο*» τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὰ μέσα τοῦ 6ου αἰ. καὶ μάλιστα βάσει αὐτοῦ ἐξέδωσε ἡ Στ' ἐν Τρούλφ Οἰκουμενικὴ τὸν Στ-2¹².

Ἄν δὲν συμφωνοῦσε μὲ τὸ περιεχόμενό του ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, **γιατί τὸν εἶχε ἐντάξει στὸ «Σύνταγμα» τῆς ἀπὸ τὸν 6ο ἤδη αἰ.;** **Ἀ**ναμένουμε ὑπεύθυνη καὶ πειστικὴ ἀπάντηση.

2. Ὁ Στ-2 δὲν συνετάγη μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς ἱστορικῆς διασώσεως Κανονικῶν Κειμένων, ἀλλὰ γιὰ καθαρὰ θεολογικοὺς καὶ ποιμαντικοὺς λόγους.

Ἄν ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἔκρινε, ὅτι δὲν τὴν ἐξέφραζε ὁ Κανόνας αὐτός, ἀπλῶς **δὲν θὰ τὸν ἀνέφερε,** ὅπως ἔκανε μὲ πολλοὺς ἄλλους Κανόνες Συνόδων ἢ Πατέρων. **Ἀ**ὐτὸ μάλιστα ἦταν πολὺ εὐκόλο, τὴν στιγμή ποῦ εἶναι ὁ μοναδικὸς Κανόνας τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ.

Ἄς μὴ μᾶς διαφεύγει ὅτι ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ διόρθωσε καὶ κατήργησε ἄλλους Κανόνες, **χωρὶς νὰ φεισθεῖ τῆς αὐθεντίας σημαντικῶν προσώπων ἢ Τοπικῶν Συνόδων** (π.χ. ὁ Στ-2 ἀκυρώνει τὶς διὰ Κλήμεντος Ἀποστολικὲς Διαταγές, ὁ Στ-29 ἀκυρώνει τὸν Καρθ-41(48), ὁ Στ-16 ἀκυρώνει ρητῶς τὸν Νεοκαισ-15).

4. Παρὰ τὸ ὅτι ἀφορμὴ γιὰ τὴν σύνταξη τοῦ Κυπρ-1 ἦταν τὸ ἐρώ-

12. Π. ΜΕΝΕΒΣΙΟΓΛΟΥ, *Ἱστορικὴ εἰσαγωγὴ εἰς τοὺς Κανόνας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, ἔκδ. Ἱ. Μ. Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναβίας, Στοκχόλμη 1990, σελ. 68, ὑποσ. 5 καὶ σελ. 69-83

τημα για τὸν τρόπο εἰσδοχῆς στὴν Ἐκκλησία τῶν πρώην αἰρετικῶν, ὅπως σαφῶς προκύπτει ἀπὸ τὰ Πρακτικά¹³, εἶναι ἄξιον ἐπισημάνσεως, ὅτι τὸ κείμενο τοῦ Κανόνος δὲν δίνει ἄμεση καὶ ρητὴ ἀπάντηση στὸ τι δεόν γενέσθαι, ἀλλὰ περιορίζεται στὶς θεολογικὲς ἀρχὲς ποὺ θὰ πρέπει νὰ πρυτανεύσουν στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς κατὰ τὸπον ἀρμοδίους, ποὺ εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι.

Τὸ πρακτέον, δηλαδὴ ἡ ὑποχρεωτικὴ βάπτισις, συνάγεται σαφέστατα, ἀλλὰ πάντως δὲν δηλώνεται ρητῶς στὸν Κανόνα.

5. Ὅπως ἤδη ἀναφέραμε, ὁ Κυπρ-1 δὲν εἶναι ὁ μοναδικὸς Κανόνας ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἀκυρότητα τῶν «μυστηρίων» τῶν αἰρετικῶν.

Συμφωνοῦντες καὶ «συμφρονοῦντες» μὲ αὐτὸν εἶναι οἱ Ἀποστ-46, -47, -50 καὶ -68 καὶ οἱ δύο Κανόνες τοῦ Μ. Βασιλείου (1ος καὶ 47ος), ὁ ὁποῖος μνημονεύει τὸν Κανόνα τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ καὶ προσφέρει μάλιστα καὶ πρόσθετη θεολογικὴ αἰτιολογία, ὅτι τὸ βάπτισμα τῶν αἰρετικῶν εἶναι ἀνυπόστατο.

• Εἶναι σημαντικὸ ὅτι ὅλοι οἱ ἀνωτέρω Κανόνες ἔχουν ἐπικυρωθεῖ ἀπὸ τὸν Στ-2 καὶ τὸν Ζ-1 χωρὶς καμία ἐπιφύλαξη, ἀποκτώντας ἔτσι οἰκουμενικὸ κῆρος.

6. Ἄξιο ἰδιαιτέρας ἐπισημάνσεως εἶναι, ὅτι τόσο ὁ Κυπρ-1 ὅσο καὶ οἱ Ἀποστ-46, -47, -50, -68, Βασιλ-1 καὶ -47, γιὰ νὰ αἰτιολογήσουν τὴν θέση τους, προβάλλουν σαφῆ καὶ ἐκτεταμένη θεολογικὴ καὶ ἐκκλησιολογικὴ ἐπιχειρηματολογία.

Ἡ ἐπισήμανση τοῦ Στ-2 γιὰ τὸν Κυπρ-1 δὲν προσπαθεῖ κἂν νὰ ἀντιμετωπίσει ἢ νὰ ἀναιρέσει τὴν θεολογικὴ τους αἰτιολόγηση, ὅπως κάνει σὲ ὅλες τὶς ἄλλες περιπτώσεις ἀκυρώσεως Κανόνων ἡσσοнос σπουδαιότητος (π.χ. ὅταν μὲ τὸν Στ-2 ἀκυρώνει τὶς διὰ Κλήμεντος Ἀποστολικὲς Διαταγές, μὲ τὸ Στ-29 ἀκυρώνει τὸν Καρθ-41(48), μὲ τὸν Στ-16 ἀκυρώνει τὸν Νεοκαισ-15).

7. Τέλος, νομίζουμε, ὅτι δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας τὸ ὅτι ὁ Στ-2 μετὰ ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἐπικύρωση τοῦ Κανόνα τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ, σημειώνει:

«καὶ μηδενὶ ἐξεῖναι τούς προδηλωθέντας παραχαράττειν κανόνας,

13. Σπ. Μήλιας, *Πρακτικά τῶν Ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων*, ἐκδ. Καλύβης Τιμίου Προδρόμου Ἱερᾶς Σκήτης Ἁγίας Ἄννης, Ἁγ. Ὅρος, τ. Α' (1981), πανομοιότυπος ἀνατύπωση τῆς ἐκδόσεως 1761, 1763, σελ. 184-190, MANSI 1, 967A-991C, Γ. Α. Ράλλη-Μ. Ποτλῆ, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τῶν τε Ἁγίων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἱερῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν κατὰ μέρος Ἁγίων Πατέρων*, ἐκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 2002, τ. Γ', σελ. 7-19.

ἢ ἀθετεῖν, ἢ ἑτέρους παρὰ τοὺς προκειμένους παραδέχεσθαι κανόνας, μευδεπιγράφως ὑπὸ τινῶν συντεθέντας, τῶν τὴν ἀλήθειαν καπηλεύειν ἐπιχειρησάντων. Εἰ δέ τις ἀλῶ κανόνα τινὰ τῶν εἰρημένων καινοτομῶν, ἢ ἀνατρέπειν ἐπιχειρῶν, ὑπεύθυνος ἔσται κατὰ τὸν τοιοῦτον κανόνα, ὡς αὐτὸς διαγορεύει, τὴν ἐπιτιμίαν δεχόμενος, καὶ δι' αὐτοῦ, ἐν ᾧ περ πταίει θεραπευόμενος». Καὶ ἂν αὐτὸ δὲν ἔγινε ἀπολύτως συνειδητὰ ἀπὸ τοὺς Πατέρες, ποιός μπορεῖ νὰ ἀποκλείσει ὅτι καὶ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἔχουμε ἐπιβεβαίωση τῆς συνοδικῆς διαπιστώσεως ὅτι «ἐξ ἑνὸς γὰρ ἅπαντες καὶ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος ἀγασθέντες, ὤρισαν τὰ συμφέροντα» (Ζ-1);

* * *

Γιὰ τὸ οἰκουμενικὸ κῦρος τοῦ Κυπρ-1 καὶ τὴν ἄρνηση ἀναγνώρισης «μυστηρίων» στὶς αἰρετικὲς κοινότητες, παραπέμπουμε στὸν Μητροπολίτη Γέροντα Ἐφέσου Χρυσόστομο (Κωνσταντινίδη), ὁ ὁποῖος σημειώνει μὲ σαφήνεια:

«Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρέπει νὰ τονισθεῖ, ὅτι καὶ στὸν χῶρο τῶν μυστηρίων, αὐτῶν ποῦ τελοῦνται καὶ ἀγιάζονται στὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησία καὶ αὐτῶν ποῦ “θεωροῦνται ὅτι τελοῦνται” στὶς μὴ ὀρθόδοξες ἐκκλησίες, ἢ ἀκρίβεια εἶναι μιὰ σωστὴ ἀρχή, ποῦ πρέπει νὰ εἶναι σεβαστὴ ἀπόλυτα καὶ ὀλοκληρωτικά»¹⁴.

Καὶ στὴν συνέχεια ὁ ἀείμνηστος Ἐφέσου Χρυσόστομος, ἀφοῦ μνημονεῦει τὸν Κανόνα τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ, ὡς κανόνα ποῦ ἔχει περιβληθεῖ μὲ οἰκουμενικὸ κῦρος ἀπὸ τὸν Στ-2 σημειώνει:

«Ἐπομένως, ὅση καὶ ὅποια ἀκρίβεια ἰσχύει καὶ ἀπαιτεῖται στὴν τήρηση καὶ στὸν σεβασμὸ τῶν πιστευτέων τῆς ἐκκλησίας, ἢ αὐτὴ κατὰ βάσιν ἀκρίβεια, ποιοτικὰ καὶ ποσοτικὰ, ἀπαιτεῖται καὶ γιὰ τὰ μυστήρια. Καὶ ὅπως δὲν νοεῖται καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἀλλοτρίωση ἀπὸ τὴν πίστη καὶ τὰ δόγματα τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον ἢ ἀλλοτρίωση αὐτὴ ὀδηγεῖ εὐθέως στὴν αἵρεση ἢ στὸ σχίσμα, ἔτσι δὲν νοεῖται καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἀποδοχὴ καὶ ταύτιση μὲ “μυστήρια” ποῦ δὲν φέρνουν καθ' ἑαυτὰ τὴν φερεγγυότητα καὶ γνησιότητα τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησίας. Κατὰ ταῦτα, ὅ,τιδήποτε φέρεται σὰν “μυστήριον” ἔξω ἀπὸ τὰ παραπάνω περιγραφόμενα “ἐκκλησιαστικὰ” ὅρια, δὲν εἶναι μυστήριον, δὲν ἀναγνωρίζεται σὰν μυστήριον σωστὸ καὶ σωστικόν»¹⁵.

14. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου, Μητροπολίτου Ἐφέσου, Καθηγητοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Δογματικῆς Θεολογίας, *Ἡ ἀναγνώριση τῶν Μυστηρίων τῶν Ἐτεροδόξων στὶς διαχρονικὲς σχέσεις Ὀρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ*, ἐκδ. Ἐπέκταση 1995 σελ. 94.

15. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 96.

‘Ο Ἐφέσου Χρυσόστομος τὰ γράφει, ὄχι ἐγώ...

* * *

Πῶς λοιπὸν ἐξηγεῖται ἡ ἐπισήμανση τοῦ Στ-2;

‘Ο Ἄγ. Νικόδημος στὸ Πηδάλιο εἶναι ἀπολύτως σαφῆς¹⁶: **Ἡ** ἐπισήμανση τοῦ Στ-2 γιὰ τὸν Κυπρ-1 μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν ἐξέλιξη καὶ τὴν **διαφορετικὴ πρακτικὴ** ποῦ ἐφάρμοσε ἡ Ἐκκλησία στὸν τρόπο εἰσδοχῆς τῶν *«προστιθεμένων τῇ ὀρθοδοξίᾳ»*.

Ἀπὸ τὴν μία πλευρὰ ἔχουμε τὸν Κυπρ-1, τοὺς Ἀποστ-46, -47, -50 καὶ -68 καὶ τοὺς δύο Κανόνες τοῦ Μ. Βασιλείου (1ο καὶ 47ο), οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπικυρωθεῖ ἀπὸ τὸν Στ-2 καὶ τὸν Ζ-1, ἀποκτώντας ἔτσι οἰκουμενικὸ κύρος.

Παράλληλα, ὅμως, ὁ Μ. Βασίλειος ἀναγνωρίζει καὶ ἀποδέχεται καὶ τὴν μὴ τέλεση τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος γιὰ τοὺς «προστιθεμένους τῇ ὀρθοδοξίᾳ» **ἀπὸ συγκεκριμένες αἱρέσεις, τὶς ὁποῖες καὶ περιοριστικῶς μνημονεύει.**

Ἀκολουθῶς, ἡ Β΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος μὲ τὸν Β-7 καὶ ἀργότερα ἡ Στ΄ μὲ τὸν Στ-95 ὀρίζει τρεῖς κατηγορίες-τρόπους εἰσδοχῆς στὴν Ἐκκλησία: μὲ τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, μὲ χρίση Ἄγ. Μύρου καὶ διὰ Λιβέλλου.

Πῶς συνδυάζονται ὅμως οἱ δύο ἀντικρουόμενες, φαινομενικά, ἀπόψεις; **Καὶ** γιατί ἡ Στ΄ ἐν Τρούλλῳ ἐπικύρωσε τοὺς «ἀντιφατικούς» αὐτοὺς Κανόνες;

‘Ο Κανόνας τοῦ Ἄγ. Κυπριανοῦ, οἱ Ἀποστολικοὶ καὶ οἱ τοῦ Μ. Βασιλείου εἶναι σαφές, ὅτι καθορίζουν τὰ **θεολογικὰ κριτήρια** προσεγγίσεως τοῦ ζητήματος αὐτοῦ.

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τοὺς ἐπικυρωμένους ἀπὸ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους Κανόνες, ἡ **Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀναγνώρισε ὡς ἔγκυρο τὸ βάπτισμα τῶν αἰρετικῶν¹⁷**, ὡς παρέχον σῶζουσα Θ. Χάρη, ποῦ συγχωρεῖ ἁμαρτίες, ἀναγεννᾷ τὸν βαπτιζόμενο καὶ τὸν ἐντάσσει στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, διότι **ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐνεργεῖ ἡ τελετουργικὴ τῶν Μυστηρίων Χάρις τοῦ Ἄγ. Πνεύματος.**

‘Ολοι οἱ μεγάλοι Πατέρες καὶ ἐκκλησιαστικοὶ Συγγραφεῖς καὶ οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι ὁμογνωμοῦν ἀπολύτως στὸ σημεῖο αὐτό. **Ἡ** ἔντονη διένεξη Καρχηδόνας-Ρώμης (Ἄγ. Κυπριανοῦ - Ἄγ. Στεφάνου) διασάφησε πλήρως τὸ θέμα!

Καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ Πενθέκτη προσέδωσε οἰκουμενικὸ κύρος

¹⁶. Ἑρμηνεῖα στὸν Ἀποστ-46 καὶ στὸν Κυπρ-1.

¹⁷. ΑΘ. ΓΕΦΤΙΣ, «Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ», σελ. 146, ὑποσ. 11.

στον Κυπρ-1 και στους συναφεις με αυτον, εντασσοντας τους στους επικυρωμενους Κανονες Τοπικων Συνοδων και Αγ. Πατερων.

* * *

Παράλληλα, όμως, με την επισήμανσή της «ὅς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων τόποις, καὶ μόνον, κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε» περιόρισε τὴν ἰσχύ-ἐφαρμογή του. **Γιατί;**

Ὁ Μ. Βασίλειος, πὸν συμφωνεῖ καὶ ἐπαυξάνει τὴν θεολογικὴ προσέγγιση τῆς Συνόδου τῆς Καρχηδόνας, ἐξηγεῖ καὶ τὸ γιατί ἡ Ἐκκλησία δέχεται τοὺς προσερχομένους ἀπὸ ὀρισμένες αἱρέσεις χωρὶς νὰ τοὺς βαπτίζει.

Δὲν πρόκειται περὶ θεολογικῶν-ἐκκλησιολογικῶν, ἀλλὰ καθαρὰ περὶ ποιμαντικῶν λόγων.

Ὁ Μ. Βασίλειος συναινεῖ νὰ μὴ βαπτίζονται οἱ προσερχόμενοι ἀπὸ ὀρισμένες αἱρέσεις, πρακτικὴ πὸν ἐφαρμοζόταν σὲ Ἐκκλησίες τῆς Μ. Ἀσίας ἢ τῆς Ρώμης «οἰκονομίας ἐνεκα τῶν πολλῶν», ὅπως χαρακτηριστικὰ σημειώνει (Βασιλ-1 καὶ -47).

Ἐπίσης, ὁ ἴδιος προτείνει τὴν κατ' οἰκονομία πράξη «ἐὰν μέντοι μέλλῃ τῇ καθόλου οἰκονομία ἐμπόδιον ἔσεσθαι τοῦτο, πάλιν τῷ ἔθει χρηστέον καὶ τοῖς οἰκονομήσασι τὰ καθ' ἡμᾶς Πατράσιν ἀκολουθητέον. Ὑφορῶμαι γὰρ μήποτε, ὡς βουλόμεθα ὀκνηροὺς αὐτοὺς περὶ τὸ βαπτίζειν ποιῆσαι, ἐμποδίσωμεν τοῖς σωζομένοις διὰ τὸ τῆς προτάσεως αὐστηρόν».

Ἀντιδιαστέλλεται, λοιπόν, ἡ θεολογικὴ ἀκρίβεια («τὸ τῆς προτάσεως αὐστηρόν»), ἀπὸ τὴν ποιμαντικὴ οἰκονομία («τὸ ἔθος τῶν πατέρων»).

• [Γιὰ τὸν Μ. Βασίλειο καὶ τὸν Στ-2 μετὴν λέξη «ἔθος» δὲν προσδιορίζεται ἡ δογματικὴ διδασκαλία (ἐκκλησιολογία), ὅπως ἐσφαλμένα ὑποστηρίζει ὁ θεοφιλέστατος, ἀλλά, κατὰ περίπτωσιν, πρακτικὴ τῆς οἰκονομίας μετὴν ἀναβαπτισμό ἢ τῆς ἀκρίβειας μετὴν μὴ ἀναβαπτισμό].

Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποιώντας τὴν θεολογικὴ ἀκρίβεια σὲ ὅλους τοὺς τόνους, ἀποφαίνεται ὅτι δὲν ὑφίσταται ἐγκυρο βάπτισμα στὴν αἵρεση, ἀξιοποιώντας ὁμως τὴν ποιμαντικὴ οἰκονομία, ὅπου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοστεῖ ἡ ἀκρίβεια, ὑποδέχεται ὅσους μετανοημένοι ἀρνοῦνται τὴν αἵρεση καὶ προσέρχονται στὴν Ἐκκλησία, μετὴν τέλεση τοῦ ἱεροῦ Χρίσματος καὶ τὴν Θ. Μετάληψη καὶ ὄχι διὰ τοῦ τριπλοῦ Μυστηρίου τῆς Χριστιανικῆς μυσίσεως (Βάπτισμα-Χρίσμα-Θ. Εὐχαριστία).

Ὑπὸ αὐτὸ τὸ πνεῦμα πρέπει νὰ ἐρμηνεύσουμε τὴν ἐπισήμανση τοῦ Στ-2 σχετικὰ μετὴν Κανόνα τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ, «ὅς ἐν τοῖς

τῶν προειρημένων προέδρων [ἐπισκόπων] τόποις, καὶ μόνον, κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε». Δὲν σημαίνει μείωση τοῦ οἰκουμενικοῦ κύρους του, ἀλλὰ **περιορισμὸ τῆς ἰσχύος του, λόγῳ τῆς κατ' οἰκονομίαν πράξεως τῆς Ἐκκλησίας.**

• **Συμπερασματικά,** νομίζουμε ὅτι ἡ Στ' ἐν Τρούλῳ, ἐντάσσοντας τὸν Κυπρ-1 στοὺς ἐπικυρωμένους Κανόνες τῶν Τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν Ἁγ. Πατέρων, θέλησε νὰ περιβάλλει μὲ **οἰκουμενικὸ κῦρος τὴν θεολογία τοῦ Κανόνος (οὐσιαστικὰ τὴν μοναδικότητα τῆς Ἐκκλησίας),** ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπισήμανσή της («ὃς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων τόποις, καὶ μόνον, κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε»), **περιόρισε τὴν ἰσχύ-ἐφαρμογὴ του, ὥστε νὰ μπορεῖ ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐφαρμόζει καὶ τὴν οἰκονομία στὸν τρόπο εἰσδοχῆς τῶν αἰρετικῶν, ὅταν χρειάζεται.**

Γ'. Οἱ κανόνες B-7 καὶ Στ-95

Ἡ κατ' οἰκονομία ἐκκλησιαστικὴ πράξις ἔλαβε καὶ συνοδικὴ ἐπικύρωση μὲ τοὺς B-7 καὶ Στ-95.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ, ὁμῶς, ὅτι ἐνῶ οἱ Κανόνες ποὺ ἀπορρίπτουν τὸ αἰρετικὸ «βάπτισμα» παρέχουν σύντομη ἢ πολὺ ἐκτεταμένη θεολογικὴ αἰτιολόγησι, οἱ Κανόνες ποὺ προτείνουν τὴν οἰκονομία στὴν εἰσδοχὴ τῶν πρώην αἰρετικῶν **δὲν προβάλλουν καμία θεολογικὴ αἰτιολόγησι. Εἶναι κατ' οἰκονομία· αὐτὸ καὶ μόνο ἄρκει.**

Ἡ μόνη αἰτιολόγησι προέρχεται ἀπὸ τὸν Μ. Βασίλειο: *«οἰκονομίας ἕνεκα τῶν πολλῶν... Ἐὰν μέντοι μέλλῃ τῇ καθόλου οἰκονομίᾳ ἐμπόδιον ἔσσεσθαι τοῦτο. Ὑφόρομαι γὰρ μήποτε, ὡς βουλόμεθα ὀκνηροῦς αὐτοὺς περὶ τὸ βαπτίζειν ποιῆσαι, ἐμποδίσωμεν τοῖς σωζομένοις διὰ τὸ τῆς προτάσεως ἀστηρὸν»* (Βασιλ-1).

• **Κανένας θεολογικός-ἐκκλησιολογικός λόγος, μόνο ἡ ποιμαντικὴ ἀνάγκη τῆς σωτηρίας διὰ τῆς μετοχῆς στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἔχει μετανοήσει καὶ φύγει ἀπὸ τὴν αἵρεσι.**

Τόσο ἡ Κανονικὴ Παράδοσι ὅσο καὶ ἡ Πατερικὴ Διδασκαλία δὲν προβαίνουν καθόλου σὲ προσπάθεια ἐρμηνείας τῆς κατ' οἰκονομία πράξεως, οὔτε ὅταν ἀναφέρονται στὴν εἰσδοχὴ τῶν μετανοημένων αἰρετικῶν οὔτε στὶς περιπτώσεις τῶν μετανοημένων **πρώην αἰρετικῶν κληρικῶν** (Ζ' Οἰκουμενικὴ).

Στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία μόνο ὁ Ἁγ. Αὐγουστίνος προσπάθησε νὰ ἐρμηνεύσει τὴν κατ' οἰκονομία πράξι τοῦ μὴ ἀναβαπτισμοῦ καὶ ἀργότερα ὁ σχολαστικισμὸς μὲ τὸν Θωμᾶ Ἀκινάτη. **Ὅμως** ἡ προβληματικὴ αὐτὴ δὲν εἶχε καμία ἀπήχησι στὴν Πατερικὴ

Παράδοση.

Συνεπώς, τὰ ἐρωτήματα ποὺ θέτει ὁ θεοφιλέστατος¹⁸ εἶναι θεμελιωμένα σὲ σχολαστικὲς προϋποθέσεις καὶ ἐντελῶς ξένα στὴν Ὁρθόδοξη προβληματική. Ἐπ' αὐτῶν μπορούμε νὰ κάνουμε πολλές θρησκευτικὲς συζητήσεις, ἀλλὰ θὰ εἴμαστε μακριὰ ἀπὸ τὸ Πατερικὸ πνεῦμα.

Ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν Πατέρων καὶ τῶν Συνόδων ἀποφάσισε κυριαρχικῶς δικαίωματι νὰ ἐντάσσει στοὺς κόλπους τῆς τοὺς μετаноημένους αἰρετικούς, χωρὶς νὰ τοὺς βαπτίζει, χωρὶς ὅμως νὰ μπεῖ σὲ λεπτομερεῖς ἀναλύσεις καὶ πρὸ παντός, χωρὶς νὰ ἀναγνωρίζει ὡς βαπτισμένους αὐτοὺς ποὺ μένουν στὴν αἵρεση.

Θὰ βοηθοῦσε ιδιαίτερα ὁ θεοφιλέστατος νὰ μᾶς παρουσιάσει τὶς ἀπόψεις-ἀπαντήσεις τῶν Πατέρων στὰ ἐρωτήματα ποὺ θέτει –ἀν ὑπάρχουν. Αὐτὲς ἔχουν γιὰ μένα θεολογικὴ ἀξία καὶ βαρύτητα καὶ ὄχι οἱ διανοητικὲς ἀσκήσεις τοῦ ὁποιουδήποτε, ὅσο ἐνδιαφέρουσες καὶ ἂν εἶναι κατὰ τὰ ἄλλα.

Ἐπίσης, οὔτε ὁ Μ. Βασίλειος οὔτε οἱ ἱεροὶ Κανόνες οὔτε οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι προσπαθοῦν στὴν κατ' οἰκονομία πράξη νὰ θεμελιώσουν ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ ἀκυρώσουν **βασικὲς ἐκκλησιολογικὲς ἀρχές** (ἀνυπαρξία τελεσιουργικῆς τῶν Μυστηρίων Θ. Χάριτος στὴν αἵρεση, ἀνυπαρξία ἱερῶν Μυστηρίων ἐκτὸς Ἐκκλησίας, διάκριση Ἐκκλησίας-αἵρεσης, ἀλήθειας-πλάνης κοκ). **Ποτέ!**

Ὅπως στὴν σημερινὴ ἐκκλησιαστικὴ πράξη, ἡ κατ' οἰκονομία δυνατότητα τελέσεως **ἀεροβαπτίσματος** ἀπὸ Ὁρθόδοξη νοσηλεύτρια, δὲν ὑπονοεῖ ὅτι ἡ νοσηλεύτρια ἔχει τὴν εἰδικὴ ἱερωσύνη ἢ ὅτι μπορεῖ νὰ τελέσει κατ' οἰκονομία καὶ ἄλλα Μυστήρια, ἔτσι γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ μας Παράδοση μὲ τὴν κατ' οἰκονομία εἰσδοχὴ τῶν αἰρετικῶν, μὲ κανένα τρόπο δὲν ἀναγνωρίζονται τὰ μυστήρια τῶν αἰρετικῶν!

Εἶναι, ἄλλωστε, ἀδιανόητο ἡ οἰκονομία τοῦ ἀεροβαπτίσματος

18. Ἐνδεικτικά: • «Τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ καθιστᾷ ἓνα –κατ' αὐτοῦς– ἀνυπόστατο μυστήριο ὑποστατό, ὅταν ἀκολουθήσει ἡ προσέλευση στὴν Ἐκκλησία;... τὸ ἐρώτημα μετατίθεται στό, πῶς ἡ Ἐκκλησία σὲ ἓνα γεγονός στοὺς ὁποῖο ἡ ἴδια κατ' ἀρχὴν καὶ καθ' ἑαυτὸ δὲν ἀναγνωρίζει ὅτι τελεῖται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, στὴ συνέχεια τὸ ἀποδέχεται ὡς ἐγκύριως τελεσθέν στὴν περίπτωση προσέλευσης στὴν ἀληθινὴ Ἐκκλησία... Ἡ ἀναγνώριση τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν γίνεται διὰ μαγείας; Γίνεται θαυματουργικά; Γίνεται ἀναγνωριζόμενον σὲ συγκεκριμένες περιπτώσεις ὡς προϋπάρχον, γιὰ νὰ διευκολυνθοῦν οἱ πολλοὶ νὰ προσέλθουν στὴν Ἐκκλησία;... Εἶναι λοιπὸν ἡ θεώρηση περὶ αὐτομάτου μεταβολῆς τοῦ ἀνυποστάτου σὲ ὑποστατό, στὴν περίπτωση εἰσόδου στὴν ἀληθινὴ Ἐκκλησία, ἱκανοποιητικῆ;».

νά χρησιμοποιηθεῖ ὡς θεολογικὸς λόγος γιὰ τὴν διεκδίκηση τῆς ἱερωσύνης τῶν γυναικῶν· κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ἦταν ἀδιανόητο γιὰ τοὺς Πατέρες οἱ αἵρετικοὶ νὰ διεκδικήσουν ἐγκυρότητα τῶν «μυστηρίων» τους, ὅπως προσπαθεῖ στὸ ἄρθρο τοῦ ὁ θεοφιλέστατος.

Εἶναι σαφὴς ἐπ’ αὐτοῦ ἡ ἀπόφαση τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς (1971), ἡ ὁποία στὸ κείμενο «Ἡ οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ» εὐστοχα σημειώνει:

«Ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ἀποβλέπει... α) εἰς τὴν διατήρησιν κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τῆς ἐαυτῆς πίστεως καὶ διδασκαλίας τελείως ἀνοθεύτου καὶ ἀνεπηρεάστου ἐκ τῆς κατ’ οἰκονομίαν τοιουτοτρόπου συγκαταβάσεως αὐτῆς πρὸς τοὺς ἕξω. “Διότι οὐ συγχωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τότε τὰς οἰκονομίας ὁ ὀρθὸς λόγος μεταχειρίζεται, ὅτε τὸ δόγμα τῆς εὐσεβείας οὐδὲν παραβλάπεται” (Ἐθλόγιος Ἀλεξ. PG 103, 953)».

Ἠλαδὴ ἡ κατ’ οἰκονομία πράξις γιὰ τὴν εἰσδοχὴ πρώην αἵρετικῶν δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς θεολογικὸ προηγούμενο γιὰ τὴν τροποποίηση, οὐδὲ στὸ ἐλάχιστο, τῆς Πίστεως καὶ τῆς Διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀναφορικὰ μὲ τὴν αὐτοσυνειδησία της καὶ τὴν «ἐκκλησιαστικότητα» τῶν ἑτεροδόξων!

• **Διότι οὐδέποτε ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποίησε τὴν οἰκονομία γιὰ νὰ ἀφήσει τὸν ἄνθρωπο στὴν πλάνη καὶ τὴν αἵρεση, ἀποκοιμίζοντάς τον ὅτι δῆθεν δὲν ὑπάρχει κανένα πρόβλημα νὰ παραμένει στὴν πλάνη...**

Αὐτὸ δὲν εἶναι ποιμαντικὴ οἰκονομία, ἀλλὰ ἀπάνθρωπη συμπεριφορὰ καὶ ἀσυγχώρητη κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος βλασφημία!

* * *

Ὁ ἀείμνηστος Μητρ. Γέρων Ἐφέσου Χρυσόστομος (Κωνσταντινίδης) (Πρόεδρος τῆς Γ’ Πανορθοδόξου Προσυνοδικῆς Διασκέψεως-1986), σημειώνει ἐπ’ αὐτοῦ:

«ἄλλο εἶναι τὸ θέμα τῆς κατ’ ἀρχὴν καὶ ἐξ ἀντικειμένου ἀναγνώρισης τῶν μυστηρίων τῶν αἵρετικῶν καὶ σχισματικῶν καθ’ ἑαυτά, καὶ ἄλλη εἶναι ἡ περίπτωση τῆς εἰσδοχῆς τῶν μεταστρεφόμενων στὴν ὀρθοδοξία ἑτεροδόξων μὲ τὰ μυστήρια ποὺ ἔχουν δεχθεῖ στὴν ἑτερόδοξη ἐκκλησία, ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχονται»¹⁹.

Ἐπίσης ὁ Μητροπολίτης Μεσσηνίας Χρυσόστομος (Σαββάτος) σὲ Συνέδριο γιὰ τοὺς Ἱερούς Κανόνες (Βόλος, 10.5.2014), δήλωνε

¹⁹. Μητροπολίτου Ἐφέσου, Χρυσοστόμου (Κωνσταντινίδη), Ἡ ἀναγνώριση τῶν μυστηρίων τῶν ἑτεροδόξων στὶς διαχρονικὲς σχέσεις Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, ἐκδ. Ἐπέκταση, Κατερίνη 1995, σελ. 184.

κατηγορηματικά ότι

ή κατ' οικονομία πράξη τῆς Ἐκκλησίας νὰ μὴν ἀναβαπτίζει τοὺς προσερχομένους ἀπὸ ὀρισμένες αἱρέσεις *«δὲν συνεπάγεται καὶ τὴν αὐτόματη ἀναγνώριση τῆς ἐγκυρότητος τῶν μυστηρίων, τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ χρίσματος τῶν αἰρετικῶν ἢ τῶν σχισματικῶν... Ἡ κατ' οικονομία ἀποδοχὴ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν αἰρετικῶν δὲν συνεπάγεται αὐτόματα τὴν ἀναγνώριση ἢ τὴν κοινωνία μετὰ τῶν αἰρετικῶν καὶ μάλιστα ἐν τοῖς μυστηρίοις»²⁰.*

Ὁ ἀείμνηστος Γέρων Ἐφέσου καὶ ὁ Ἅγιος Μεσσηνίας τὰ λένε αὐτά· ὄχι ἐγώ...

• *«Μπορεῖ νὰ ὑπάρξει χάρις Θεοῦ ἐκτὸς Ἐκκλησίας;»*

Εἰλικρινά θλίψη μᾶς προκαλοῦν τὰ ἐρωτήματα ποὺ θέτει καὶ οἱ ἀπαντήσεις ποὺ δίνει ὁ θεοφιλέστατος γιὰ νὰ ἐπιχειρηματολογήσει ἐναντίον τοῦ Κανόνος τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ, ὁ ὁποῖος ἀρνεῖται τὴν τελετουργικὴ τῶν Ἱ. Μυστηρίων Χάρη τοῦ Ἁγ. Πνεύματος στὴν αἵρεση.

Ἐρωτᾷ ὁ θεοφιλέστατος: *«Μπορεῖ νὰ ὑπάρξει χάρις Θεοῦ ἐκτὸς Ἐκκλησίας;»* καὶ ὁ ἴδιος ἀπαντᾷ: *«Ἐὰν ἡ δημιουργία καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴν ἀκτιστὴν ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ, τότε τί σημαίνει ἡ φράση τοῦ Ἁγ. Παύλου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους “ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν”; Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἐπισημαίνει γιὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα: “...κατὰ πάντα ὁμοιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ δι’ Υἱοῦ μεταδιδόμενον καὶ μεταλαμβάνομενον ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως καὶ δι’ ἑαυτοῦ κτίζον καὶ οὐσιοῦν τὰ σύμπαντα καὶ ἀγιάζον καὶ συνέχον...”»!*

Τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ καταδεικνύουν, ὅτι δὲν εἶναι, δυστυχῶς, κατανοητό, ὅπως εὐστοχα ἐπισημαίνει ὁ π. Πέτρος Χίρης, ὅτι

«τὸ ἐπίμαχο θέμα [στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ] δὲν ἦταν κατὰ πόσον τὸ Πνεῦμα κινεῖται ἢ δὲν κινεῖται ἐντὸς τῆς κτίσεως ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, γιὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσει στὴν Ἀλήθεια. • Αὐτὸ δὲν ἦταν ἀμφισβητούμενο, καθότι ὁ Κύριος “πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν” (Α΄ Τιμ. 2, 4). • Τὸ [ἐπίμαχο] θέμα ἦταν ἡ παρουσία τῶν καθαρτικῶν, φωτιστικῶν καὶ θεοποιῶν Ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὰ Μυστήρια καὶ ἐὰν δροῦν στὸ σχίσμα καὶ στὴν αἵρεση. • Τὸ θέμα ἦταν ἡ ἐνέργεια τῆς χάριτος

²⁰ Μητρ. Μεσσηνίας Χρυσόστομος (Σαββάτος), «Ἐκκλησιολογικὴ θεώρηση τῶν Ἱερῶν Κανόνων», στὸ Συνέδριο «Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ σύγχρονες προκλήσεις», Βόλος, 8-11.5.2014 (ἀπὸ τὸ λεπτό 18:11 ἕως 19:58 τῆς εἰσηγήσεως).

τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὰ Μυστήρια καί, συνεπῶς, ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας ἀνάμεσα στοὺς σχισματικοὺς καὶ αἰρετικούς... • Παρότι αὐτὴ ἡ Ἐνέργεια (τοῦ Θεοῦ) εἶναι ἀπλή, μποροῦν νὰ γίνουν ἀντιληπτές κάποιες διαφορὲς ἀνάμεσα στὴν δημιουργικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, τὴν προνοητικὴ ἐνέργεια, τὴν καθαρτικὴ, τὴν φωτιστικὴ καὶ τὴν θεωτικὴ ἐνέργεια. “Μεταξὺ αὐτῶν τῶν μορφῶν τῆς μίας καὶ μόνης ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ δὲν ὑπάρχει ταυτότης. Ἄν ὑπῆρχε ταυτότης, τότε ὅλα τὰ κτίσματα θὰ μετεῖχαν π.χ. στὴν θεωτικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ”. • Ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ γνωρίζουμε, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ ἀνάμεσα στὴν φωτιστικὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θεωτικὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Τὸ γνωρίζουμε, διότι δὲν ἔφθασαν ὅλοι στὴν Θέωση... • Ἐπομένως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀνεξαρτήτως προελεύσεως ἢ πεποιθήσεων, συμμετέχουν στὶς δημιουργικές, συνεκτικὲς καὶ προνοητικὲς ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ, χωρὶς τὶς ὁποῖες ὁ κόσμος θὰ ἔπαυε νὰ ὑπάρχει. • Ὑπ’ αὐτὴν τὴν ἔννοια καὶ μόνον ὑπάρχει μία διαφοροποιημένη μετοχὴ γιὰ τοὺς σχισματικοὺς καὶ αἰρετικούς, ὄχι στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὑπέθεταν ὁ Congar καὶ οἱ συνάδελφοί του, ἀλλὰ στὶς θεῖες Ἐνέργειες –δημιουργικές, συνεκτικὲς καὶ προνοητικές. • Ὡστόσο αὐτὴ ἡ μετοχὴ δὲν τοὺς καθιστᾷ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. • Διότι, αὐτοί, μὴ ἐκπληρώνοντας τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιὰ μετοχὴ στὴν Ἐκκλησία, δὲν μετέχουν στὶς καθαρτικές, φωτιστικὲς καὶ θεωτικὲς Ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ»²¹.

• «Πλήρης Ἐκκλησία» καὶ «Ἐκκλησία τῶν πονηρευομένων»

Τὰ ἀδιέξοδα τῆς «περιεκτικῆς ἐκκλησιολογίας» εἶναι ἐμφανῆ στὸ ἴδιο τὸ κείμενο τοῦ θεοφιλεστάτου:

α) Ἀναφερόμενος στὰ μέλη τοῦ ΠΣΕ, σημειώνει ὁ θεοφιλέστατος: «Τὸ γεγονὸς ὅτι ἐνδεχομένως ἀναγνωρισθεῖ ὁ ἐκκλησιαστικὸς χαρακτήρας μιᾶς τέτοιας κοινότητος δὲ θίγει σὲ τίποτα τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ποὺ διατηρεῖ τὴν αὐτοσυνειδησία ὅτι εἶναι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Ὑπὸ αὐτὴ τὴν ἔννοια τίποτα δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ ὀνομάσουμε αὐτὲς τὶς χριστιανικὲς κοινότητες Ἐκκλησία, ὅπως τὸ κάνει ἄλλωστε καί... οἱ πατέρες τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ποὺ κάνουν λόγο γιὰ Ἐκκλησία τῶν “πονηρευομένων”, ὄχι ἀπλᾶ ἐξ αἰτίας τῆς κακοδοξίας τῶν εἰκονομάχων».

Νομίζω ὅτι ὑπὸ αὐτὴ τὴν ἔννοια δὲν θὰ ἔχει κανένας ἀντίρρηση νὰ χαρακτηριστοῦν στὸ κείμενο τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου

²¹. Πρωτ. Π. ΧΙΡΣ, Ἡ ἐκκλησιολογικὴ ἀναθεώρηση τῆς Β΄ Βατικανῆς, σελ. 168, 191, 193.

οί αίρετικὲς κοινότητες ὡς «Ἐκκλησίες», μὲ τὴν ἀπαραίτητη διευκρίνηση τοῦ θεοφιλεστάτου, ὅτι πρόκειται περὶ «Ἐκκλησίας τῶν “πονηρευομένων”».

Ἔτσι θὰ ἀκολουθήσουμε καὶ στὸ γράμμα καὶ στὸ πνεῦμα τοὺς Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς· ἄλλωστε οἱ περισσότεροὶ Προτεστάντες Εἰκονομάχοι δὲν εἶναι;

β) Στὴν παράγραφο 4 τῶν συμπερασμάτων του, ὁ θεοφιλέστατος γράφει:

«Οἱ χριστιανικὲς αὐτὲς κοινότητες, παρὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τους χαρακτήρα, δὲν ἀποτελοῦν τὴν “πλήρη” Ἐκκλησία... Κατὰ συνέπεια ἡ χρῆση τοῦ ὄρου Ἐκκλησία γι' αὐτὲς δὲν τὶς ἐξομοιώνει μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία».

i) Διερωτῶμαι, ὁ ὅρος «πλήρης Ἐκκλησία» ἐκφέρεται σὲ ἀντιδιαστολή πρὸς τὸ «ὀλίγον Ἐκκλησία»;

Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ ὅση σοβαρότητα ἔχουν οἱ φράσεις «πλήρης ἔγκυος» καὶ «ὀλίγον ἔγκυος» ἄλλο τόση ἔχει καὶ ἡ φράση «πλήρης Ἐκκλησία» – ἂν θέλουμε νὰ εἴμαστε εἰλικρινεῖς.

Μπορεῖ ἡ Ἐκκλησία νὰ μὴν εἶναι «πλήρης»; **Τί** ἐκκλησιολογία εἶναι αὐτή; **Ἡ** Ἐκκλησία δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν πληρότητα καὶ Καθολικότητα; **Ἄν** εἶναι Ἐκκλησία εἶναι «πλήρης», ἂν δὲν εἶναι «πλήρης» δὲν εἶναι Ἐκκλησία.

ii) **Κ**αὶ μόνο ἀπὸ τὴν φράση «πλήρης Ἐκκλησία» εἶναι προφανὲς ὁ ἐπηρεασμὸς ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς **Β' Βατικανῆς** ὄχι μόνο στὶς νέες ἐκκλησιολογικὲς ιδέες περὶ «περιεκτικῆς ἐκκλησιολογίας», ἀλλὰ ἀκόμα καὶ στὴν διατύπωση τῆς νέας ἐκκλησιολογίας. **Οἱ ὅροι «πλήρης» ἢ «ἐλλιπής» Ἐκκλησία καὶ ἡ ἐκ τούτων προβληματικὴ εἶναι βατικάνειος.**

Οὐδέποτε, ἐξ ὧσων γνωρίζω, χρησιμοποιήθηκε στὴν Ὁρθόδοξη Πατερικὴ Παράδοση. **Ἐ**πάρχει ἐπ' αὐτοῦ ἀντίρρηση;

• Ἐκκλησία καὶ «ἐκκλησίες»

Εἶναι γνωστό, ὅτι ὁ ὅρος «ἐκκλησία» εἶναι πολυσήμαντος:

Ἢταν προσεγγίζουμε γεγονότα ἀπὸ ἱστορικῆς, νομικῆς, κοινωνιολογικῆς κ.ο.κ. πλευρᾶς γίνεται ἀσφαλῶς καὶ ἡ ἀνάλογη χρῆση τοῦ ὄρου «ἐκκλησία», ὅποτε ἀναφερόμαστε σὲ ἀπλή θρησκευτικὴ κοινότητα ἢ θρησκευτικὴ συνάθροιση, ἢ ὅποια πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τὴν αὐστηρὴ θεολογικὴ ἔννοια τῆς λέξεως «ἐκκλησία».

Ἐπὸ αὐτὴ τὴν ἔννοια ἔχουμε ἑκατοντάδες ἐκκλησίες, ποὺ καλύπτουν ἓνα μεγάλο τμῆμα τῆς θρησκευτικῆς ἔκφρασης καὶ ὀρ-

γάνωσης σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο.

Σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση εἶναι προφανές, ὅτι δὲν ὑπάρχει κανένα κριτήριο γιὰ τὸ χαρακτηρισμὸ μιᾶς κοινότητος ὡς «ἐκκλησία», ἀλλὰ προέχει ὁ αὐτοπροσδιορισμὸς της: ἡ κάθε κοινότητα, ἡ ὁμάδα εἶναι «ἐκκλησία», ἐπειδὴ ἔτσι θέλει καὶ αὐτοχαρακτηρίζεται.

Στὴν ἀμιγῶς θεολογικὴ γλῶσσα, στὴν Ὁρθόδοξη ἐκκλησιολογία, μὲ τὸν ὄρο «Ἐκκλησία» προσδιορίζεται **ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο τὸ ἴδιο τὸ Σῶμα τοῦ Σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.**

Τὰ κείμενα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου πρέπει νὰ εἶναι δογματικὰ κείμενα ποὺ θὰ προσδιορίζουν καὶ θὰ ἐκφράζουν τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας.

Σὲ αὐτοῦ τοῦ ἐπιπέδου τὰ κείμενα ὁ ὄρος «Ἐκκλησία» εἶναι **αὐστηρὰ μονοσήμαντος** καὶ προσδιορίζει –ὅπως ἀναφέρθηκε– **ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ**, τὸ Ὅποιο ἔχει ὡς Κεφαλὴ Του τὸν ἴδιο τὸν Χριστό· τίποτα λιγότερο, ἀλλὰ καὶ τίποτα περισσότερο!

Κάθε τί, τὸ ὅποιο ἀνήκει σὲ αὐτὸ τὸ Θεανθρώπινο Σῶμα εἶναι Ἐκκλησία· ὅ,τι δὲν ἀνήκει σὲ Αὐτό, δὲν εἶναι Ἐκκλησία!

Ἀπὸ αὐτὴ τὴν βασικὴ καὶ θεμελιώδη θεολογικὴ ἀρχή, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δηλ. ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, προέρχονται καὶ οἱ βασικὲς ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας:

- **Μία**, διότι δὲν νοεῖται τεμαχισμὸς ἢ διχασμὸς στὸ ἄχραντο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ,

- **Ἁγία**, διότι εἶναι ἡ Πανάμωμος Νύμφη τοῦ Λυτρωτοῦ, τὴν Ὅποία ὁ ἴδιος ὁ Κύριος παρέστησε *«ἐαυτῶ ἔνδοξον... μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ρυτίδα ἢ τὶ τῶν τοιούτων ἀλλ' ἵνα ἦ ἁγία καὶ ἄμωμος»* (Ἐφεσ. 5, 27). **Μάλιστα** ἡ κάθαρση αὐτὴ ἐγίνε μὲ τὸ Ἄχραντο Δεσποτικὸ Του Αἷμα.

- **Καθολικὴ**, διότι, ὄντας *«ὁ Χριστὸς παρατεινόμενος εἰς τοὺς αἰῶνας»*, εἶναι ὁ ἀποκλειστικὸς ἐκφραστὴς τῆς καθολικῆς Ἀλήθειας καὶ ἡ προοπτικὴ Της ἐκτείνεται σὲ ὁλόκληρη τὴν δημιουργία καὶ

- **Ἀποστολικὴ**, διότι εἶναι ὁ ἀποκλειστικὸς φορέας τῆς Ἀποστολικῆς Διδαχῆς καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς, τὶς ὁποῖες καὶ διασώζει καὶ μεταδίδει μέσα στοὺς αἰῶνες.

* * *

Μὲ βάση τὰ ἀνωτέρω:

α) Εἶναι προφανές, ὅτι ἀπὸ θεολογικῆς ἀπόψεως ἡ ὕπαρξη πολλῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἐντελῶς ἀδιανόητη, ἐκτὸς ἐὰν ἀναφερόμαστε στὶς Τοπικὲς Ἐκκλησίες, τὶς κατὰ τόπους φανερώσεις τῆς

Μίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

β) Δὲν νοεῖται στὴν Ἐκκλησία τὸ ὅποιοδήποτε ψεγάδι ἢ λάθος. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία κατέχει καὶ κηρύττει τὴν πληρότητα τῆς Θ. Ἀποκαλύψεως, τὴν παραδεδομένη Ἀποστολικὴ Διδαχὴ, δηλ. τὴν Ἀλήθεια.

Εἶναι ἐντελῶς ἀδιανόητο τὸ παραμικρὸ λάθος σὲ θέματα πίστεως. Τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀσφαλῶς καὶ μπορεῖ νὰ σφάλουν· ποτὲ ὅμως ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ διατυπώσῃ ὡς δόγμα πίστεως ὑποχρεωτικὸ γιὰ τὴν σωτηρία, τὸ ὅποιο ἀργότερα νά... ἀνακαλέσῃ ὡς ἐσφαλμένο. Ἡ ὑπαρξὴ λανθασμένης διδασκαλίας, ἐσφαλμένου δόγματος, ἀκυρώνει τὶς βασικὲς ιδιότητές Της, ἀκυρώνει τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξὴ Της:

- Παύει ἡ Ἐκκλησία νὰ εἶναι Ἁγία –ὡς «ἔχουσα σπίλον ἢ ρυτίδα» ψευδοδιδασκαλίας.

- Παύει ἡ Ἐκκλησία νὰ εἶναι Καθολικὴ –ὡς μὴ κατέχουσα τὸ πλήρωμα τῆς Ἀληθείας.

- Παύει ἡ Ἐκκλησία νὰ εἶναι Ἀποστολικὴ –διότι πλέον δὲν κατέχει καὶ δὲν μεταδίδει τὴν ἀνόθευτη Ἀποστολικὴ Διδαχὴ, ἀλλὰ ψευδοδιδασκαλίες.

- Παύει τελικὰ νὰ εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

γ) Ἡ Ἀποστολικὴ Διδαχὴ, δηλ. ἡ πίστη καὶ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐπιδέχεται ἐκ μέρους τῶν πιστῶν ἀμφισβήτηση ἢ ἄρνηση.

Ὅποιος, ἀνεξάρτητα μὲ τὸν βαθμὸ πού ἔχει, συνειδητὰ καὶ συστηματικὰ ἀρνεῖται τὸ ὅποιοδήποτε Δόγμα Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, δὲν μπορεῖ νὰ παραμένῃ μέλος Της. Ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζεται ἀλαθῆτως στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους. Ἡ Σύνοδος πού θα χαρακτηριστεῖ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς «Οἰκουμενικὴ» εἶναι ταυτόχρονα σὲ θέματα πίστεως Ἀλάθητη. Εἶναι ἐντελῶς ἀδιανόητη γιὰ ἓνα πιστὸ ἡ ἄρνηση τῶν δογματικῶν ἀποφάσεων μιᾶς Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἄν συμβεῖ αὐτό, ὁ πιστὸς αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ παραμείνῃ μέλος τῆς Ἐκκλησίας.

δ) Ἡ ἀπόλυτη ἀναίρεση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ αἵρεση, δηλ. ἡ συνειδητὴ ἄρνηση τῆς καθολικότητας τῆς Ἀληθείας. **Γι' αὐτὸ Ἐκκλησία καὶ αἵρεση εἶναι δύο ἔννοιες ἀπολύτως ἀσυμβίβαστες:**

Ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζει τὴν Καθολικότητα· ἡ αἵρεση εἶναι ἡ ἄρνησὴ τῆς. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ Φῶς· ἡ αἵρεση τὸ σκοτάδι. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Σωτηρία· ἡ αἵρεση ἡ ἀπώλεια. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Θεοσέβεια· ἡ αἵρεση εἶναι ἀθεΐα. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ εὐθεία Ὁδός·

ή αίρεση ή «στρεβλότης». **Ἡ** Ἐκκλησία εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός· ή αίρεση ὁ ἀντίχριστος. **Ἡ** Ἐκκλησία εἶναι ή Ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ· ή αίρεση ή δαιμονική πλάνη.

Οἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων χρησιμοποιοῦν γιά τήν αίρεση πολὺ σκληρῆς ἐκφράσεις γιά νὰ καταδειχθεῖ τὸ πόσο φρικτὴ καὶ ἀπαίσια κατάσταση εἶναι.

Μεταξὺ ἄλλων χαρακτηρίζεται ὡς «*φαιλότης φέρουσα τὸν ὄλεθρον*», «*ἐλεεινὴ πλάνη*» στὴν ὁποία «*κατεδέθησαν*» οἱ αἰρετικοί, «*μεμιασμένη κοινωνία*», «*ρίζα πικρίας*», «*μίasma γέγονε τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ή τῶν χριστιανοκατηγόρων αίρεσις*». **Ἐ**πίσης, ή αίρεση «*ἐγκαταλείπουσα*» ἀμέσως ἢ ἐμμέσως «*τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ*» καταντᾶ «*κεκρυμμένη εἰδωλολατρία*» καὶ ἀθεΐα καὶ γι' αὐτὸ ὁ ἀκολουθῶν αὐτῇ «*τοῦ χριστιανικοῦ καταλόγου, ὡς ἀλλότριος ἐξωθείσθω καὶ ἐκπιπέτω*».

* * *

Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατον στὴν Μία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νὰ ἐντάσσονται αἱρέσεις ή πλάνες.

Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατη ή ἀναγνώριση τῆς κακόδοξης «*περιεκτικῆς ἐκκλησιολογίας*» τῆς Β' Βατικανῆς ὡς Ὁρθοδόξου δογματικῆς διδασκαλίας στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐλπίζουμε, εὐχόμεστε καὶ προσευχόμεστε ή *Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος* νὰ ἀναδειχθεῖ ἄξια τοῦ ὀνόματός της καὶ νὰ ὀρθοτομήσει τὸν λόγον τῆς Χριστοῦ ἀληθείας.

Μόνο ἔτσι θὰ διατρανώσει τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας μας.

